

پیک بین الملل

بهار و تابستان ۱۴۰۰ - شماره ۱۹ و ۲۰

نشریه داخلی مدیریت همکاری ها و ارتباطات علمی و بین المللی دانشگاه فرهنگیان

دانشگاه فرهنگیان را مسئولین جدی بگیرند؛
دانشگاه فرهنگیان را که تولیدکننده ی معلم است
جدی بگیرند؛ هرچه می توانند برای این دانشگاه
سرمایه گذاری کنند؛ به یک لحاظ، اهمیت این
دانشگاه از همه ی دانشگاه های دیگر بیشتر است.

حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی
دیدار فرهنگیان و دانشجومعلمیان دانشگاه فرهنگیان ۱۳۹۶/۰۲/۱۷

۲	سخن سر دبیر
۳	فردای پس از همه گیری کرونا
۵	انتظارات مقام معظم رهبری از آموزش و پرورش در گام دوم انقلاب با تأکید بر دانشگاه فرهنگیان
۹	آشنایی با نظام تربیت معلم پاکستان (۳)
۱۲	مصاحبه با معاون طرح و برنامه و توسعه منابع دانشگاه فرهنگیان
۱۷	از ایران تا قلب مرکز تحقیقاتی اروپا
۲۰	پیشینه توسعه تعاملات بین المللی دانشگاه فرهنگیان با نظام تعلیم و تربیت افغانستان
۲۲	آشنایی با سازمان های همکاری اقتصادی و موسسه آموزشی اکو

سر دبیر : دکتر حسین امیدی
مدیر داخلی : محمد واشقانی فراهانی
گرافیکست : امیر عباسی
همکارانیکه در آماده سازی این ویژه نامه ما را یاری نمودند:
دکتر حسین امیدی - آقای محمد واشقانی فراهانی - خانم مهرناز احمدی - دکتر خسرو نظری - دکتر سید عبدالله متولیان
- دکتر علی خاکی - خانم اسماء منصوری نجف آبادی - آقای سید مهدی میر یونسی

ارتباط با مدیریت همکاری ها و ارتباطات علمی و بین المللی دانشگاه

International.fteu@gmail.com
international@cfu.ac.ir
<https://cfu.ac.ir/en>
<https://cfu.ac.ir/ISCU>

تلفن : ۰۲۱-۸۷۷۵۱۲۳۷ ۰۲۱-۸۷۷۵۱۱۵۸

کووید - ۱۹، تهدید یا فرصت بین المللی شدن دانشگاه

همه گیری ویروس کرونا یکی از مهمترین چالش های عصر حاضر است و همه بخش های جامعه از جمله دانشگاه ها را درگیر کرده است. این پدیده غیرمنتظره و همه گیر، مانند هر چالش دیگری، برای دانشگاه، تهدید و فرصت به همراه داشته است. شرایط بحرانی ناشی از این پدیده نه تنها سلامت آحاد جامعه را هدف قرار داد، بلکه تداوم فرایند آموزش در دانشگاه ها و موسسات آموزشی در سطح جهان را با چالش های جدی مواجه ساخت. عدم دسترسی یک و نیم میلیارد یادگیرنده به آموزش حضوری و تعطیلی کلاس های درس، کتابفروشی ها و خوابگاه ها، تحمیل هزینه های آموزش برخط، ایجاد اختلال در نظام آموزشی، وقفه در انجام فعالیت های علمی و پژوهشی به واسطه عدم حضور اعضای هیات علمی و پژوهشگران در دانشگاه ها، استرس و اضطراب ناشی از آموزش و یادگیری کودکان و نوجوانان در خانواده ها، انزوای اجتماعی و اثرات مخرب آن بر سلامت روحی و جسمی کودکان و نوجوانان تنها بخش اندکی از آسیب هایی است که کووید - ۱۹ موجب شده است. اما در روی دیگر سکه، خیلی از کشورها از این پدیده به مثابه فرصت استفاده کرده اند و در آموزش الکترونیکی، افزایش قابل ملاحظه دروس برخط، استفاده از فضای مجازی، دسترسی آزاد و بدون هزینه به منابع آموزشی و پژوهشی جهانی، منطقه ای و ملی، توسعه نگاه مثبت به اثرگذاری علم و دانش در تعامل سیاست و جامعه، برگزاری وبینارها، اجازه دسترسی به نسخه های الکترونیکی کتاب ها، مجلات، پایگاه اینترنتی کتابخانه ها به تجربه های سودمندی دست یافته اند. آموزش مجازی در حال تبدیل شدن به یکی از مهم ترین روش های آموزشی است. اینترنت به عنوان مکمل یادگیری و یاددهی در کلاس های سنتی وسیله مهم و مفید در آموزش از راه دور به شمار می رود. اعتقاد بر این است که همه گیری ویروس کرونا، در همه کشورهای فقیر و غنی به بهبود نوآوری در فرایند آموزش و همنوایی با فن آوری منجر شده است. براساس پژوهش های انجام شده، در جهان پساکرونا انسان به سمت خردورزی بیشتری سوق خواهد کرد. این بحران موجب تغییر اهداف مطالعات از ملی به بین المللی خواهد شد و چالش ها رنگ و ماهیت جهانی خواهند یافت. در این راستا دانشگاه های جهان باید تمهیداتی راهگشا و عملی از جمله اولویت آموزش مجازی و تامین تجهیزات لازم برای آموزش برخط را فراهم آورند. امید است دانشگاه فرهنگیان بتواند با بهره مندی از آرای صاحب نظران و متخصصان در حوزه بین المللی سازی دانشگاه با سیاست گذاری و برنامه ریزی مناسب از تهدیدهای جهانی فرصت جهانی بسازد و در عرصه های بین المللی تربیت معلم به جایگاه مطلوب برسد. مدیریت همکاری ها و ارتباطات علمی و بین المللی تلاش می کند با ایجاد ارتباط و تعامل با دانشگاه های معتبر خارجی در طراز دانشگاه فرهنگیان زمینه اشتراک گذاری تجربیات موفق را ایجاد نماید تا اساتید، اعضای هیات علمی، مدیران و دانشجویان دانشگاه بتوانند با همتایان خود تعامل بیشتری داشته باشند.

فردای پس از همه گیری کرونا

دکتر خسرو نظری

مجبورند بیشتر به منابع خود متکی باشند تا از راه دور از طریق اینترنت، تلویزیون یا رادیو به یادگیری بپردازند. در این دوره معلمان نیز مجبور شدند مفاهیم آموزشی و شیوه های تدریس جدیدی را تجربه کنند که برای آنها آموزش ندیده بودند. همه گیری کووید ۱۹ همچنین تأثیر شدیدی بر آموزش عالی داشته است زیرا دانشگاه ها تعطیل شدند و کشورهای خود را بستند. اگرچه دانشگاه ها سخنرانی های حضوری با آموزش آنلاین را سریع جایگزین کردند، اما این تعطیلی بر یادگیری و آموزش دانشجویان، بویژه دانشجویان بین المللی تأثیر زیادی داشت. شاید مهمتر از همه، این بحران سئوالاتی را در مورد ارزش تحصیلات دانشگاهی و همچنین محتوای آموزشی ایجاد کرده است. در این ارتباط، دانشگاه ها باید محیط های یادگیری جدیدی را ایجاد کنند تا دیجیتالی شدن روابط دانشجو و استاد و سایر روابط را گسترش داده و تکمیل کند. بازگشایی مدارس و دانشگاه ها مزایای بی چون و چرا به همراه خواهد داشت. علاوه بر این، بازگشایی مدارس با بازگشت برخی از والدین به کار، مزایای اقتصادی برای خانواده ها به همراه خواهد داشت. با این حال، این مزایا باید با دقت در برابر خطرات سلامتی و الزامات کاهش تلفات همه گیری سنجیده شود. این امر مستلزم هماهنگی پایدار و موثر بین آموزش و پرورش و مقامات بهداشتی در سطوح مختلف دولت است.

باوجودیکه جهان امروز به طور فزاینده ای به هم وابسته است، خطراتی که جهان را تهدید می کند و با آن مواجه است روز بروز در حال افزایش است. همه گیری کووید ۱۹ بدون توجه به ملیت، سطح تحصیلات، درآمد یا جنسیت افراد را تحت تأثیر قرار داده است و در مرزهای ملی متوقف نشده است. آموزش نیز از این قاعده مستثنی نیست. دانش آموزان با سابقه ممتاز، که توسط والدین خود حمایت می شوند و مشتاق و قادر به یادگیری هستند، می توانند راه خود را از درهای بسته مدرسه برای فرصت های جایگزین یادگیری باز کنند، این در حالی است که دانش آموزانیکه که از سابقه ممتازی برخوردار نبودند، غالباً با تعطیلی مدارس فرصت های یادگیری را از دست دادند. این بحران بسیاری از نارسایی ها و نابرابری ها را در سیستم های آموزشی از دسترسی به پهنای باند و رایانه های مورد نیاز برای آموزش آنلاین، و محیط های حمایتی مورد نیاز برای تمرکز بر یادگیری، تا ناهماهنگی بین منابع و نیازها را آشکار کرده است. در حالی که نهادهای آموزشی تلاش های زیادی را برای حفظ تداوم یادگیری طی دوران کرونا انجام داده اند، اما دانش آموزان

که وقتی شرایط به حالت عادی برمی گردد، دیگر به وضعیت قبلی باز نگردیم. در حالی که کوید ۱۹ پیامدهای مخربی به همراه داشته است، از جمله برای آموزش و پرورش، اما نتایج از پیش تعیین شده ای ندارد. این ماهیت واکنش های جمعی و سیستمیک ما به اینگونه اختلالات خواهد بود که نحوه تأثیرپذیری ما از آنها را تعیین می کند. از این نظر، همه گیری ندایی برای تجدید تعهد به اهداف توسعه پایدار در بین کشورها است. اطمینان از این که همه جوانان فرصت موفقیت در مدرسه، توسعه دانش، مهارت ها، نگرش ها و ارزش هایی را دارند که به آنها اجازه می دهد در جامعه مشارکت داشته باشند، وعده آموزش و پرورش به جامعه آینده است. کووید ۱۹ توانایی ما را برای مقابله با اختلالات گسترده آزمایش کرده است، اکنون بر عهده ماست که به عنوان میراث خود جامعه ای مقاوم تر برای آیندگان بسازیم.

با ورود به مرحله بهبود کوید ۱۹، تأمل در نقش سیستم های آموزشی در تقویت مقاومت جوامع بسیار مهم خواهد بود. کوید ۱۹، الزام جوامع به روی آوری به حرفه هایی را مطرح کرده است که اغلب بدیهی تلقی می شوند و آگاهی ما را از ارزش آنها برای جامعه می رساند. اگرچه چشم انداز آینده تقریباً بسیار نامشخص است. همه گیری آسیب پذیری ما را در معرض بحران ها بیشتر کرده و نشان داده است که جوامع، برخلاف قبل، به میزان زیادی متزلزل و متکی به یکدیگر هستند. باید اعتراف کرد که همه اختلالاتی که شاهد آن هستیم، محدود به همه گیری نیست، بلکه می تواند ناشی از بی نظمی های طبیعی و اقتصادی باشد. ظرفیت ما در واکنش موثر و کارآمد به بحران ها در آینده، به آینده نگری و آمادگی دولت ها بستگی دارد. با توجه به نقش سیستم های آموزشی در توسعه شایستگی ها و مهارت های مورد نیاز برای جامعه فردا، آنها باید در مرکز برنامه ریزی و توجه قرار گیرند و این شامل بازاندیشی در مورد تعریف مهارت ها، آموزش و پرورش و آموزش مورد نیاز است. همچنین همکاری نزدیک بخش های دولتی و خصوصی برای افزایش جذابیت و چشم انداز برخی مشاغل که برای منافع عمومی مهم تلقی می شوند، مهم است. تغییرات واقعی اغلب در بحران های عمیق اتفاق می افتد و این احتمال وجود دارد

انتظارات مقام معظم رهبری از آموزش و پرورش در گام دوم انقلاب با تأکید بر دانشگاه فرهنگیان

دکتر سید عبدالله متولیان

آن فلسفه ای نبود که ما امروز دنبال آن فلسفه هستیم.

در اغلب دیدارهای جامعه بزرگ فرهنگیان کشور با مقام معظم رهبری، معظم له بر نقش معلمین به عنوان سرمایه های نظام (نه هزینه) و تولید کنندگان علم و دانش و عالمان و نخبگان (نه مصرف کنندگان) تأکید و همواره به جایگاه والای معلمی نگاهی راهبردی (و نه تاکتیکی و زودگذر) همراه با آثار فراگیر (و نه منحصر به درون مدرسه) داشته اند.

بر اساس اسناد بالادستی (سند چشم انداز ۲۰ ساله، سند طرح تحول بنیادین آموزش و پرورش، اساسنامه دانشگاه فرهنگیان و انتظارات و مطالبات رهبر معظم انقلاب اسلامی و...)، این دانشگاه وظایف راهبردی و بسیار مهمی را در دو بخش اصلی و فرعی عهده دار است. اگر چه مأموریت اصلی دانشگاه فرهنگیان پایه ریزی یک نهاد علمی و دانشی برای تربیت معلم است اما این کار مستلزم انجام فعالیت‌های گسترده پژوهشی و تحقیقاتی است. این دانشگاه مستقیماً وظیفه اصلی تربیت معلمان تراز نظام اسلامی بر محور عدالت: «عدالت پرور»، «عدالت جو»، «عدالت خواه»، «عدالت ساز» و «عدالت محور» را برعهده دارد اما در کنار سایر مجموعه‌ها و نهادهای مسئول در حوزه فرهنگ در راستای صیانت از فرهنگ اصیل ملی و تلاش مضاعف برای هویت سازی فرهنگی در: «طراحی تمدن بزرگ نوین اسلامی»، «کشف و

پژوهشگر حوزه سیاست، کارشناس امنیت ملی و مسائل استراتژیک و از یادگاران دفاع مقدس که پس از جنگ تحمیلی و طی ۳ دهه گذشته با افتخار به عنوان سرباز جنگ نرم وارد میدان نبرد با شیخون و ناتوی فرهنگی دشمنان نظام اسلامی شده است. وی به تبیین و تشریح ابعاد و ویژگی های بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به عنوان یک تکلیف و یک فریضه دینی نگریسته و تا کنون ده ها مقاله در این باره از خود به یادگار گذاشته است. مقاله حاضر نیز یکی دیگر از آثار ارزشمند دکتر متولیان است که در تبیین بیانیه گام دوم در حوزه آموزش و پرورش نگاشته است که امید است مورد توجه و بهره برداری خوانندگان محترم قرار گیرد. نهاد آموزش و پرورش بر اساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، موظف به تربیت انسان های تراز انقلاب اسلامی مبتنی بر ساحات شش گانه «تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی»، «تربیت اقتصادی و حرفه ای»، «تربیت علمی و فناوری»، «تربیت اجتماعی و سیاسی»، «تربیت زیستی و بدنی» و «تربیت زیبایی شناختی و هنری» است. از همین رو است که مقام معظم رهبری سوم مرداد ماه ۸۶ نگرانی و گله مندی خود از وضع موجود آموزش و پرورش را ابزارکرده و فرمودند: «آموزش و پرورش کنونی کشور ما، ساخته و پرداخته فکر ما و برنامه‌های ما و فلسفه ما نیست، بنای کار بر آن فلسفه ای نبود که ما امروز دنبال آن فلسفه هستیم».

نامساعد و تحت فشار و القائنات شیطانی دشمنان قرار گرفته و بر خلاف عقل و منطق شوریده و بر محور احساسات در وادی تکفیر، اعتراض، عصیان گری و نفی اصالت‌های فرهنگی پا گذاشته و اصطلاحاً از کوره در رفت، بلافاصله به مدد قطب نمای درونی به سمت شمال ارزشها میل کرده و از کرده خود نادم و پشیمان شود.

تحقق چنین رویکردی مستلزم استقلال فرهنگی و پرهیز جدی از تقلید از دیکته‌ها و الگوهای تحمیلی استعماری و وارداتی و تربیت معلمان تراز انقلاب اسلامی است و تربیت معلمان مهذب و تراز انقلاب مهم‌ترین مأموریت دانشگاه فرهنگیان است. دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه بیدارگری و بیدارساز است. سلامت جامعه در گرو تربیت انسان‌هایی است که از تنبلی، خودخواهی، سستی، مسئولیت‌گریزی و لاابالی‌گری پرهیز کنند. این دانشگاه باید معلمینی تربیت کند که وظیفه سنگین تربیت دانش‌آموزان: «مسئولیت‌پذیر»، «دارای روحیه آزاداندیشی»، «راست‌گو»، «بلندهمت»، «غیور»، «مؤمن»، «شجاع»، «فداکار»، «پاکدامن»، «پرهیزگار»، «قوی»، «بصیر» و... را به عهده دارند و ناگفته پیداست که تحقق چنین وظایف مهم و سنگین با تقلید از اسناد انحرافی بیگانه و از جمله سند استعماری ۲۰۳۰ مطلقاً میسر نیست.

تربیت الگوهای تراز انقلاب اسلامی، «نشر و نهادینه سازی فرهنگ اصیل ایرانی اسلامی»، «نشر و ترویج سبک زندگی ایرانی اسلامی» و انجام پروژه‌های تحقیقاتی و پژوهشی در جهت تحقق هر چه بهتر موارد مذکور نیز دارای مسئولیت بوده و باید به تبیین هر چه دقیق‌تر نقش این دانشگاه در حوزه‌های مذکور اقدام گردد.

مقام معظم رهبری نیروی انسانی را بزرگترین سرمایه کشور دانسته و تعلیم و تربیت را رکن اصلی تمدن سازی معرفی می‌نمایند. تربیت نیروی انسانی مؤمن، کارآمد، با نشاط، با ایمان و دارای پشتکار مهمترین و اصلی ترین وظیفه صنعت آموزش و پرورش است اما تحقق این وظیفه بسیار مهم و راهبردی مستلزم وجود معلمان تراز انقلاب اسلامی است و وظیفه تربیت معلمان تراز ایجاد تمدن بزرگ نوین اسلامی، مأموریت اصلی دانشگاه فرهنگیان را تشکیل می‌دهد.

نظام آموزش و پرورش در کشور ما مانند اغلب کشورهای جهان فرصتی ناب و بی نظیر در اختیار نظام قرار می‌دهد تا: «ارزش‌های نظام را طی ۱۲ سال و در ۱۲ مرحله طولی در تفکر، رفتار و کردار دانش‌آموزان نهادینه کند»، «غیرت دینی و ملی را در نهاد دانش‌آموزان به اوج برساند»، «عشق به فضائل اخلاقی و تنفر از رذائل و پلشتی‌های اخلاقی را در اخلاق و رفتار و اعمال دانش‌آموزان نهادینه کند»، «ده‌ها مهارت حیاتی و مورد نیاز برای خوب زندگی کردن را به آنان بیاموزد»، «عشق ورزی به مردم و خدمت خالصانه به مردم را به دانش‌آموزان بیاموزد»، «دانش‌آموزان را بصیر، دشمن شناس، دشمن ستیز و شجاع باریاورد» و...

نظام آموزش و پرورش باید به گونه ای دانش‌آموزان را تربیت کند که اصطلاحاً دارای قطب نمای درونی باشند به طوری که اگر در هر محیط

سند چشم انداز

سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور

حقیقت این است که در عصر ارتباطات و از بین رفتن مرزهای جغرافیایی در دنیای مجازی، انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی در محاصره کامل نبرد نابرابر فرهنگی و جنگ نرم قرار دارد و دشمنان این مرز و بوم کمر به نابودی ملت ایران بسته اند. برای مبارزه با دشمن در جبهه نبرد فرهنگی به سربازان جنگ نرم نیاز داریم و تأمین این نیاز به عهده آموزش و پرورش است اما انجام این مهم به فرماندهان و افسران جنگ نرم نیاز دارد. معلمان همان فرماندهان و افسران جنگ نرم هستند و تربیت فرماندهان و افسران جنگ نرم به عهده دانشگاه فرهنگیان است.

دلیل اینکه روی سند ۲۰۳۰ آن قدر کار می‌کنند، چون در این سند دستورات و توصیه‌ها این است که آموزش و پرورش، مناسبات فکری شاگردان را جوری تنظیم کند که اساس زندگی‌شان طبق تفکر غربی باشد. یعنی شما سرباز درست کنید برای انگلیس و آمریکا و بقیه این وحشی‌های کراوات‌زده و ادکلن‌زده؛ همین‌هایی که آدم می‌کشند و به آدم کش‌ها کمک می‌کنند، بدون اینکه خم به ابرو بیاورند، می‌گویند چون به پولش نیاز داریم کمکشان می‌کنیم. حالا می‌خواهند ما در کشورهای مسلمان برای این‌ها سرباز و رعیت تربیت کنیم؛ ۲۰۳۰ این است».

بیانیه گام دوم انقلاب و تحقق آرمان‌های تمدن اسلامی

بیانیه گام دوم نیز در راستای تمدن‌سازی بر ۳ عنصر کلیدی: ۱ - تربیت و مسئولیت‌پذیری جوانان کشور (۴۰ بار جوانان مورد خطاب قرار گرفته‌اند)، ۲ - جایگاه علم و پژوهش و ۳ - خودسازی و جامعه‌سازی و تمدن‌سازی استوار است و روح حاکم بر این ۳ نکته کلیدی توجه ویژه به نظام تعلیم و تربیت و مشخصاً آموزش و پرورش بوده و تضمین تحقق ۷ توصیه انتهایی بیانیه نیز مشروط به تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش کشور است.

بیانیه گام دوم انقلاب از جنس بخشنامه و آئین‌نامه نیست که از سطوح بالایی و ستادی کشور به سطوح پائینی و صفی کشور ابلاغ شود بلکه این بیانیه از ضرورت‌ها، بایدها و نیایدها سخن گفته و در حقیقت نقشه راه آینده کشور است و نظام آموزشی و تربیتی کشور بی‌تردید بیشترین نقش را در تحقق این بیانیه دارد.

جمهوری اسلامی در گام دوم به نظام آموزشی و تربیتی تحول‌آفرین نیاز دارد و مادامی که خود نظام آموزشی و تربیتی کشور، نوسازی و متحول نشود قطعاً توان تحول‌آفرینی و اشاعه تفکر تحول‌گرا را نخواهد داشت.

در دهه‌های اخیر به دلیل نیاز مبرم آموزش و پرورش به معلم، نگاه تأمین نیاز آموزش و پرورش به معلم جایگزین تربیت معلم شده است. در حالی که دانشگاه فرهنگیان باید به تربیت معلم همت بگمارد به همان دلیل پیش گفته، با غلبه کمیت بر کیفیت به تأمین معلم پرداخته است.

یکی دیگر از اشکالات اساسی در ارتباط بین دانشگاه فرهنگیان و نهاد آموزش و پرورش، گسستگی و ناپایدار بودن این ارتباط است. معلمین پس از فارغ‌التحصیلی جذب بدنه آموزش و پرورش شده و دیگر ارتباط معناداری با دانشگاه برقرار نیست. بی‌تردید تحقق وظایف اصلی و فرعی دانشگاه مستلزم برنامه ریزی دقیق برای دائمی کردن ارتباط دانشگاه با مدارس است. باید به گونه‌ای برنامه ریزی شود که برای معلمان چتر حمایتی علمی و معنوی ایجاد شده و طی ۳۰ سال خدمت خود به صورت نظام مند و علمی پژوهشی با دانشگاه مرتبط بوده و به صورت دائمی و مستمر نسبت به روزآمد کردن علمی و معنوی خود اقدام کند. شکی نیست که اگر ارتباط دائمی معلمان فارغ‌التحصیل با دانشگاه برقرار نگردد، سخن گفتن از ترجیح تربیت معلم بر تأمین معلم صرفاً در حد حرف و مقالات باقی خواهد ماند.

بدیهی است تصحیح فوری ارتباط بین دانشگاه و آموزش و پرورش، اولین گام در اثربخش و کارآمد کردن خروجی دانشگاه بوده و مادامی که دانشگاه در تدوین برنامه‌ها، تألیف کتب درسی و... مسئولیت نپذیرفته و به عنوان مرکز ثقل اصلی نظام آموزش و پرورش و در قد و قامت شورای عالی انقلاب فرهنگی در نهاد آموزش و پرورش ایفای نقش ننماید، بی‌شک مأموریت تربیت معلم عقیم مانده و به تأمین معلم تقلیل جایگاه خواهد داد و سایر وظایف دانشگاه نیز با مشکل مواجه خواهد شد.

از سوی دیگر آن‌چه که حضرت امام خامنه‌ای در دیدارهای مکرر با معلمان و فرهنگیان بر آن تأکید بیشتری داشته و دارند مقابله جدی با اجرای سند انحرافی و استعماری ۲۰۳۰ و آسیب‌زدایی و رفع موانع تحقق «گام دوم انقلاب» است؛ «شما معلمان در واقع هویت‌سازی فرهنگی می‌کنید تا جامعه احساس هویت کند. تمدن؛ متکی به فرهنگ است. اگر فرهنگ قوی و غنی نباشد تمدن به وجود نمی‌آید. اینجاست که اهمیت سند ۲۰۳۰ معلوم می‌شود؛ لب کلام این سند این است که نظام آموزشی ما باید سبک زندگی و فلسفه حیات را بر اساس مبانی غربی به کودک بیاموزد. یعنی شما معلمان در کلاس درستان برای غرب، سرباز درست کنید.

مقدس است که باید نگاهی مؤمنانه و دقیق به بیانیه گام دوم انقلاب داشته و:

۱ - به نوسازی آموزش و پرورش منطبق با گام دوم بپردازد.

۲ - اسناد بالادستی و پایین دستی موجود را به فوریت با بیانیه گام دوم تطبیق دهد.

۳ - آسیب‌زدایی از تعلیم و تربیت را مستمراً در دستور کار خود قرار دهد که متأسفانه نظام سلطه با تمام توان خود در حال ذائقه سازی و تحمیل سبک زندگی غربی و غیر بومی است.

۴ - سند تحول بنیادین آموزش و پرورش را که متأسفانه در سال‌های اخیر مورد کم‌توجهی و بی‌مهری قرار گرفته و حداکثر کمتر از ۲۰ درصد آن در مرحله اجرایی قرار گرفته را با جدیت به روز رسانی کرده و پا در وادی گام دوم انقلاب بگذارد.

۵ - مانع از ورود و تأثیرگذاری عناصر غیر انقلابی به حریم تعلیم و تربیت شود.

۶ - مانع از رسوخ اندیشه‌های حزبی و جناحی به حریم آموزش و پرورش و به ویژه دانشگاه فرهنگیان شود. نگاه حزبی در آموزش و پرورش و نظام تربیت معلم، سم مهلکی است که ریشه نیروی انسانی و سرمایه‌های اصلی نظام را سوزانده و تمام بافته‌های نظام را پنبه می‌کند.

۷ - با رویکرد جهادی و انقلابی مانع از رسوخ و اجرای سند انحرافی و استعماری ۲۰۳۰ شود.

۸ - حل مشکلات فراوان جامعه بزرگ معلمین کشور را با جدیت دنبال کند که تحقق وظایف آموزش و پرورش در گرو حل مشکلات این جامعه بزرگ است.

تریدی نیست که آموزش و پرورش مهم‌ترین، مطمئن‌ترین، سریع‌ترین، کم‌هزینه‌ترین، آسان‌ترین و دقیق‌ترین مسیر برای دستیابی به اهداف عالی و والای نظام اسلامی و تحقق گام دوم انقلاب و پیشرفت کشور در تمامی حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و... است.

جمهوری اسلامی ایران ۴۰ سال است که در برابر هجمه و بمباران بی‌رحمانه، تاراج‌گونه و شیخون و یورش بی‌فرهنگی غرب و امواج سهمگین پروپاگاندا و جنگ رسانه‌ای ظالمانه اشرا غریبی، از باورها، ارزش‌های انسانی، انقلابی و حیاتی خود دفاع کرده و به رغم جنگ، ترورها، تخریب‌ها، فشارها، تحریم‌ها و تهدیدهای خارجی و آسیب‌های داخلی، سوءمدیریت‌ها، ضعف‌ها و شکست‌های موردی و... در تمامی حوزه‌ها (از آموزش و پرورش تا آموزش عالی و از کشاورزی تا صنعت و از زیرساخت‌ها تا خدمات) منشاء تحولات کم‌نظیر و بی‌نظیر بوده‌است و همین امر بر وحشت و کابوس نظام سلطه از آینده درخشان نظام انقلابی ایران افزوده‌است.

تحولات شگرف در حوزه آموزش و پرورش: «افزایش نرخ پوشش تحصیلی»، «ارتقای کمیت و کیفیت آموزشی»، «افزایش کمی و کیفی تحصیلات تکمیلی و عالی»، «کاهش نرخ بی‌سوادی»، «کاهش فاصله آموزشی دختران و پسران»، «توسعه و تجهیز مدارس کشور به فناوریهای نوین روز»، «تدوین سند تحول بنیادین»، «تدوین اسناد بالادستی»، «شکستن عدد مطلق بی‌سوادی»، «اسناد زیرنظام‌های آموزش و پرورش» همگی به عنوان بستر و زیرساخت لازم برای نقش‌آفرینی نظام تعلیم و تربیت در گام دوم انقلاب بوده و دستگاه آموزش و پرورش با تکیه بر موارد مذکور باید با اتخاذ مدیریت جهادی و انقلابی ایفای نقش کند.

جهت گیری نظام تعلیم و تربیت در کشور باید به سمت: برخورداری از عدالت (عدالت پروری) بوده و با استفاده از فرصت طلایی و عظیم ۱۲ ساله تحصیلی، دستگاه تعلیم و تربیت باید جوانان «مسئولیت پذیر»، «متعهد»، «باانگیزه»، «مؤمن»، «هوشمند»، «انقلابی»، «شجاع»، «خستگی ناپذیر»، «امیدوار»، «دشمن شناس و دشمن ستیز» و... را تربیت و آماده پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و... کند. تحقق گام دوم انقلاب موکول و مشروط به حضور جوانان هوشمند، مسئولیت پذیر و تربیت یافته در مکتب وحی است و فرصت بسیار خوب ۱۲ ساله، برای انتقال درست و جامع و نهادینه سازی ارزش‌ها و آرمان‌های انقلابی و ملی در اختیار آموزش و پرورش است.

بدیهی است که نبض حیات کشور در آموزش و پرورش می‌زند و این نهاد سرمایه‌ساز (و نه هزینه ای) پیشران توسعه‌ی عدالت و پیشرفت کشور بوده و بخش اعظم خواسته‌های نظام اسلامی در گام دوم انقلاب، در گرو همت جهادی این نهاد

آشنایی با نظام تربیت معلم پاکستان (۳)

هیئت تحریریه

در شماره های قبل در ارتباط با آموزش و پرورش و پیشینه تربیت معلم مطالبی مطرح شد. با توجه به استقبال مخاطبان پیک بین الملل از این مطلب، در این شماره نیز مطالب پایانی و جمع بندی این بحث ارائه می شود.

مؤسسات و مراکز تربیت معلم در پاکستان

- دانشسرای مقدماتی تعلیم و تربیت
- دانشسرای تعلیم و تربیت
- مؤسسات آموزشی و پژوهشی در دانشگاه های مختلف
- دانشگاه علامه اقبال (بخش تربیت معلم)

ساختار نظام تربیت معلم پاکستان

ساختار نظام تربیت معلم پاکستان عبارت است از:

- تربیت معلم دوره ابتدایی (یک سال)

افرادی که دیپلم ده ساله خود را از دبیرستان دریافت کرده اند، می توانند به مراکز تربیت معلم یکساله وارد شوند و پس از گذراندن دوره مربوط، به عنوان معلم ابتدایی مشغول به کار شوند. به این افراد مدرک خاص تربیت معلم دوره ابتدایی اعطا می شود. این مدارک شامل: گواهینامه تدریس دوره مقدماتی، گواهینامه تدریس، گواهی نامه (عمومی کودکان) نظام قدیم، (عمومی نوجوانان) نظام قدیم، ارائه گواهی دیپلم علوم تربیتی است. همه این دوره ها برای مدارس ابتدایی می باشد. منابع آنها توسط مؤسسات منطقه ای تربیت معلم تامین می شود و طول دوره آموزش یک سال می باشد.

- تربیت معلم متوسطه اول به مدت یکسال

کسانی که دوره دو ساله بعد از دیپلم متوسطه را گذرانیده باشند، می توانند وارد مرکز تربیت دبیر یکساله شوند و پس از گذراندن دوره یکساله در دوره متوسطه اول تدریس کنند، به آنان مدرک تدریس اعطا می شود.

- تربیت معلم متوسطه دوم به مدت یکسال

افرادی که دوره یکساله تربیت دبیر را در مراکز آموزشی طی کرده باشند و مدرک تدریس جهت دوره متوسطه اول را کسب کنند می توانند با گذراندن یک دوره یکساله مضاعف با عنوان تربیت معلم متوسطه دوم در مقطع متوسطه دوم نیز به تدریس بپردازند.

- دوره یکساله تعلیم و تربیت دبیر دوره دوم متوسطه

افرادی که دارای مدرک کارشناسی می باشند، با گذراندن این دوره دبیر دوره دوم متوسطه خواهند شد و به آنان مدرک کارشناسی تعلیم و تربیت اعطا می شود. دانشگاه علامه اقبال بصورت غیر حضوری برنامه تربیت و تامین معلمان و دبیران کشور را بصورت گسترده بعهدہ دارد.

- دوره تربیت معلم با گرایش تعلیم و تربیت (مدت سه سال).

دوره تربیت معلم با گرایش تعلیم و تربیت خاص کسانی است که دارای مدرک فوق دیپلم بوده و پس از سه سال تحصیل، به امر تدریس در کلاس های ۹ و ۱۰ (دوره دوم متوسطه) می پردازند و به آنان مدرک لیسانس تعلیم و تربیت داده می شود.

- دوره تربیت معلم برای دوره متوسطه دوم (مدت ۲ سال).

دوره تربیت معلم برای دوره متوسطه دوم خاص افرادی است که دارای درجه لیسانس هستند و پس از ۲ سال تحصیل، در دوره متوسطه دوم (۹ و ۱۰) تدریس می کنند. به این گروه مدرک تحصیلی فوق لیسانس تعلیم و تربیت داده می شود.

- دوره تربیت معلم (متوسطه دوم) به مدت یکسال.

- دوره تربیت معلم (متوسطه دوم) ویژه کسانی است که با مدرک کارشناسی، کارشناسی ارشد و کارشناسی با گرایش تعلیم و تربیت وارد شده و پس از گذراندن یک دوره یکساله، در دوره متوسطه دوم (۹ و ۱۰) تدریس می کنند. به این گروه مدرک تحصیلی پیش دکترا تعلیم و تربیت داده می شود.

- دوره دکترا تعلیم و تربیت (۳ تا ۴ سال)

کسانی که موفق به اخذ مدرک تحصیلی پیش دکترا تعلیم و تربیت هستند می توانند به منظور تکمیل تحصیلات و ارتقای دانش و مهارت خود وارد دوره دکترا تعلیم و تربیت شوند. این دوره یکی از بالاترین مدارج علمی و آموزشی تربیت معلم پاکستان محسوب می شود.

برخی نهادهای خصوصی نیز برای تامین نیازهای مدارس خصوصی ایجاد شده اند. تمرکز این برنامه ها بر روی یک منطقه خاص آموزش و پرورش یا تربیت معلم است. همچنین اصلاحاتی نیز با حمایت مالی کشورها و بنیادهای خارجی در بخش دولتی آموزش و تربیت معلم ایجاد شده است. توسعه حرفه ای معلمان با همکاری های بخش دولتی و خصوصی با قوت ادامه دارد. از این رو، چشم انداز تربیت معلم پاکستان ترکیبی از انواع مختلف تربیت معلم است و برنامه های مدرن موازی با برنامه های سنتی و پسا آکادمیک در موسسات دولتی، برای معلمان قبل از خدمت ارائه می شوند. این برنامه ها از سه ماه تا پنج سال ادامه دارند. بخش های دولتی و خصوصی به طور هماهنگ برنامه های مدل بازار را در دانشگاه و خارج از دانشگاه تحت دوره های پیش از خدمت ارائه می دهند؛ برنامه درسی پاکستان از جهت محتوا و تخصص در بخش دولتی و خصوصی برای هر بخش متفاوت است؛ ساختار برنامه ها نیز در هر جلسه تمرینی متفاوت است. نظام آموزشی فعلی (NEP ۲۰۰۹) تاکید دارد که همه معلمانی که قبلاً آموزش دیده اند باید در دوره های توسعه حرفه ای متناسب با استانداردهای ملی شرکت نمایند. البته بدیهی است، که برای اجرای این نوع سیاست ها، که کمتر ماهیت سیاسی دارند، نیاز به مصوبه قانونی است و ضرورت تحقیقات برای ادامه سیاست های اصلاحی در آینده وجود دارد.

همه مراکز منطقه ای تربیت معلم و مدارس ضمن خدمت به تربیت معلمان مقطع ابتدایی می پردازند. نظام جدیدی با عنوان ای دی ای به تازگی معرفی شده است که دو سال به طول می انجامد. همه دانشگاه های دولتی و خصوصی دوره های کارشناسی، ارشد و همچنین ارشد فلسفه و دکترای علوم تربیتی را ارائه می کنند. دانشگاه علوم تربیتی لاهور تنها به آموزش معلمان می پردازد. دانشگاه علامه اقبال نیز از طریق آموزش از راه دور در سراسر پاکستان در همه مقاطع به تربیت معلم می پردازد. دانشگاه های وابسته نیز در این زمینه فعال هستند. برنامه درسی تربیت معلم و اداره استانی برنامه درسی هر استان طراحی می شود. زبان آموزش انگلیسی است اما زبان اردو به طور مستمر به عنوان زبان ملی در تدریس استفاده می شود. اما، روش ها و شیوه ها که در سیلابس ها ارائه می شود در هر مرکز و موسسه آموزشی متفاوت است.

دوره کارورزی

مدت این دوره یک ماه و نیم است، و در مدارس مورد نظر دخترانه و پسرانه دپارتمان علوم تربیتی، آموزش آکادمیک دانشگاهی به صورت مختلط است اما مراکز جداگانه در سطوح پایین تر وجود دارد. در طی این دوره فرایند ارشادگری بسیار نادر است.

چشم انداز کنونی آموزش معلم در پاکستان چشم انداز برنامه های آموزش معلمان در پاکستان را می توان به سه بخش تقسیم کرد:
 ☐ برنامه های سنتی ارائه شده برای معلمان در مقطع کاردانی و پیش دبستانی،

☐ برنامه های آماده سازی پیش دبستانی و
 ☐ برنامه های توسعه حرفه ای ضمن خدمت.

جدول شماره ۱ تصویری کلی از انواع برنامه های آموزش معلمان در هر بخش را ارائه می دهد. برنامه های سنتی برنامه های طولانی مدت پس از تحصیل هستند که توسط نهادهای دولتی و خصوصی ارائه می شود تا معلمان را در سه مقطع ابتدایی، متوسطه و دبیرستان آماده کنند. اکثر موسسه های تربیت معلم این برنامه ها را با همکاری نهادهای خصوصی ارائه می دهند. این برنامه ها از اواسط سال ۲۰۰۰ میلادی آغاز شده، و روز به روز گسترش می یابند. پیش نیاز ورود به این برنامه ها که تنها در دانشگاه ها ارائه می شوند، گواهینامه K-۱۲ و موفقیت در امتحان ورودی است.

جمع بندی

پاکستان کشوری است با نظام آموزش و پرورش غیر متمرکز که در جنوب غربی آسیا واقع شده است. نظام آموزش پرورش این کشور زیر نظر وزیر تعلیم دولت فدرال اداره می شود و در راس آموزش و پرورش هر ایالت هم یک وزیر تعلیم قرار دارد. تعیین اهداف و ساختار آموزش و پرورش، تصویب برنامه های درسی مدارس، تعیین سیاست های کلی، وضع مقررات کلی آموزش و پرورش، امور اداری و مالی، سیاست های کلی تربیت و تامین نیروی انسانی مورد نیاز از جمله وظایف و اختیارات وزارت تعلیم دولت فدرال است. ساختار آموزشی پاکستان به دو سطح آموزش پیش دانشگاهی و آموزش عالی تقسیم می شود. کلیه برنامه های آموزشی و مراقبتی مراکز پیش دبستانی کشور پاکستان به صورت اجباری و رایگان به کلیه کودکان پاکستانی ارائه می گردد. پس از استقلال پاکستان، مراکز آموزشی مقدماتی متوسطه رشد بسیار زیادی داشته و تحول عمیقی در ایجاد کالج های جدید و آموزش های فنی صورت گرفته است. آموزش متوسطه اهمیت زیادی در آموزش و تامین نیروی انسانی برای رفع نیازهای کشور پاکستان دارد. با توجه به اهداف پاکستان در گسترش صنایع کشاورزی، دانشکده های فنی به خصوص دانشکده های کشاورزی ملزم به تربیت دبیران ورزیده در رشته های فنی و کشاورزی هستند. این سیاست آموزشی موجب گسترش رشته های دامداری، زراعت، مرغداری و صنایع غذایی و طرز استفاده از شیر و لبنیات شده است.

مدارس کشور پاکستان در سه گروه دولتی، نخبگان یا خصوصی و اسلامی که بیشتر به صدرت شبانه روزی اداره می شوند، قرار می گیرند. بالغ بر ۵۰۰ موسسه و مرکز تربیت معلم دولتی در کنار مراکز آموزش خصوصی در پاکستان وجود دارد که به معلمان مهارت های تدریس و معلمی را آموزش می دهند. با این وجود، انتقادهای زیادی به این برنامه ها وارد است، گزارش ملی آموزشی نشان می دهد که این برنامه ها فاقد استانداردهای لازم بوده و از کیفیت مطلوبی برخوردار نیستند. عدم کاربردی بودن دانش، مدرک گرایی، تمرکز بر حفظ مطالب و عدم صلاحیت آموزشگران از جمله انتقادات به این برنامه است.

ریشه تربیت معلم و آموزش پاکستان بر اساس مدل انگلیسی است، اما به تدریج در سطوح مختلف

توسعه پیدا کرده است. برنامه های آموزشی بر اساس مدل بازار و برنامه های خدمات در بخش خصوصی از جمله برنامه های توسعه ای این کشور است. بعد از استقلال پاکستان، دوره های عمومی کودکان، عمومی نوجوانان، صدور گواهینامه در آموزش، دوره تربیت معلم شرقی و لیسانس در آموزش به برنامه های تربیت معلمان برای مراحل مختلف اضافه شد. بطور کلی پاکستان در تربیت معلم سه مرحله تحولی را پشت سر گذاشته است. اولین دوره که امتداد الگوی آموزشی بریتانیای استعمارگر است، دومین دوره که پس از جدا شدن پاکستان شرقی (بنگلادش) که زمینه تاسیس دانشگاه آزاد است و دوره سوم در دهه ۱۹۹۰ است که شاهد رشد سریع برنامه های آموزشی بر مبنای مدل بازار، ایجاد دوره های آموزشی و برنامه های توسعه حرفه ای در زمینه خدمات و شروع اصلاحات جدید در قالب برنامه های چهار ساله است. در پاکستان دانشسرای مقدماتی تعلیم و تربیت، دانشسرای تعلیم و تربیت، موسسات آموزشی و پژوهشی در دانشگاه های مختلف و دانشگاه علامه اقبال (بخش تربیت معلم) وظیفه تامین و تربیت نیروی انسانی تربیت معلم را به عهده دارند.

نظام تربیت معلم پاکستان برای شش دوره ابتدایی، متوسطه اول، متوسطه دوم، تربیت دبیر دوره دوم متوسطه، تربیت معلم با گرایش تعلیم و تربیت (مدت سه سال)، دوره تربیت معلم (متوسطه دوم) به مدت یکسال و دوره دکترای تعلیم و تربیت به مدت ۳ تا ۴ سال به تامین نیرو می پردازد. دانشگاه علوم تربیتی لاهور تنها به آموزش معلمان می پردازد. دانشگاه علامه اقبال نیز از طریق آموزش از راه دور در سراسر پاکستان در همه مقاطع به تربیت معلم می پردازد. مدت دوره کارورزی یک ماه و نیم است، و در مدارس مورد نظر دخترانه و پسرانه دپارتمان علوم تربیتی، آموزش آکادمیک دانشگاهی به صورت مختلط است اما مراکز جداگانه در سطوح پایین تر وجود دارد. استانداردهای موضوع دانش، رشد و توسعه انسانی، آگاهی از ارزش های اخلاقی اسلامی / مهارت های زندگی اجتماعی، برنامه ریزی آموزشی و استراتژی، ارزیابی محیط یادگیری، ارتباط موثر و استفاده مناسب از اطلاعات و ارتباطات مد نظر می باشد. آشنایی با فن آوری های نوین، همکاری و مشارکت، توسعه حرفه ای مداوم و آموزش زبان انگلیسی به عنوان زبان دوم برای آموزش معلم طراحی شده است.

مصاحبه با معاون طرح و برنامه و توسعه منابع دانشگاه فرهنگیان

همه گیری و انتشار ویروس منحوس کرونا تغییرات فراوان فردی و اجتماعی در سبک زندگی انسانها ایجاد کرده است. پر واضح است که در حوزه آموزش و پرورش و نظام تعلیمی کشورهای مختلف دنیا بنا بر ضرورت و شرایط جدید کرونایی تغییرات اساسی صورت گرفته است. کشورهای عضو سازمان ملل متحده اعم از توسعه یافته، در حال توسعه و جهان سومی برای تشکیل کلاسها یا آموزش دانش آموزان در ایام کرونایی اقدامات ویژه ای انجام داده اند. در این رابطه مدیریت همکاریها و ارتباطات علمی و بین المللی با جناب آقای دکتر علی خاکی معاون محترم توسعه و مدیریت منابع دانشگاه فرهنگیان مصاحبه ای ترتیب داده است که توجه خوانندگان عزیز را آن جلب می نمایم.

مندی هوشمندانه از فناوری های نوین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی مبتنی بر نظام معیار اسلامی و تلاشهای خستگی ناپذیر مقام عالی وزارت جناب آقای دکتر حاجی میرزایی، نظام تعلیم و تربیت برای استفاده از فناوری های نوین تا به امروز گام های مؤثری برداشته است.

نقش آموزش مجازی و آموزش از راه دور در این زمینه را چگونه می بینید؟

با توجه به اینکه در آموزش مجازی فرصت های مختلفی وجود دارد بنابراین بهره گیری از این شیوه در دوره شیوع بیماری کووید نوزده سبب شده تا افقی تازه برای سیاست گذاران و معلمان در سراسر دنیا دیده شود. از طرفی آموزش های مجازی معلمان را به استفاده از شیوه های خلاقانه تری برای آموزش و تهیه محتوای جانبی و می دارد. به دسترسی کمی فراگیران به آموزش ها کیفی تر و تعاملات آموزشی خارج از فضای کلاس می افزاید و از طرف دیگر برخی هزینه ها کاهش می یابد. در حقیقت بدون فراهم شدن زیرساختها و شرایط و امکانات مورد نیاز برنامه ریزی و اجرای آموزش مجازی میسر نیست.

شاخص های جهانی آمادگی برای آموزش های دیجیتال در این باره چه می گویند؟

در این راستا سازمان همکاری های اقتصادی - OCED - "شاخص های جهانی آمادگی برای

جناب آقای دکتر خاکی ضمن عرض سلام و خسته نباشید خواهشمند است در رابطه با موضوع آموزش و پرورش و شرایط جدید حاکم بر تعلیم و تربیت در روزگاری که ویروس کرونا تمامی کره زمین را درنور دیده است مقدمه ای ارائه فرمایید؟

بسم الله الرحمن الرحیم. ضمن تشکر بابت فرصتی که در اختیار بنده قرار دادید حضورتان را عارضم که، تعطیلی ناخواسته مدارس و شیوع کرونا، مدارس را وارد فضای جدیدی از آموزشها کرد. پر واضح است که شرایط اینگونه آموزشها با کلاس های درس سنتی تفاوت زیادی دارد. حالا دیگر خانه هر دانش آموز، کلاس درس او و موبایل، ابزار آموزش اوست! در چنین فضایی، فاصله میان معلم و دانش آموزان ایجاد شده و دیگر چارچوب حاکم بر کلاس های درس سنتی نمیتواند پاسخگوی فضای جدید در آموزش مجازی باشد. آموزش مجازی ویژگیهای خاص خود را دارد و ورود به این فضا نیازمند تغییر در نگرش معلمان و حتی دانش آموزان است. به هر حال با ورود یکباره نظام آموزشی کشور به فضای آموزش مجازی برخی معلمان و دانش آموزان، پیش نیازهای لازم برای استفاده صحیح از این فضا را نمی دانند.

با توجه به تأکیدسند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر برخورداری از بهره فناوری آموزشی در سطح معیار با توجه به طیف منابع و رسانه های یادگیری "شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات" و بهره

مطلوب نیست. در کشورهایی همچون آلمان، فرانسه، ژاپن، ایتالیا و سوئیس کمتر از ۵۰٪ معلمان توانمندی‌های لازم در این زمینه را دارا هستند. ۳۰٪ درصد معلمان در کشورهای در حال توسعه توانایی ورود به آموزش مجازی را دارند لذا بخش مهمی از برنامه کشورها برای بهبود آموزش‌های از راه دور در سال‌های آینده باید معطوف به توانمندسازی معلمان باشد.

کشورهای منطقه اسکاندیناوی و کشورهای کوچک اروپایی، کشورهای پیشرفته شرق آسیا و برخی کشورهای نفت‌خیز عربی آمادگی بیشتری نسبت به سایر کشورها در زمینه آمادگی سیستم آموزشی و هم دسترسی دانش آموزان و ابزار یادگیری آموزش از راه دور داشته‌اند. نکته قابل توجه این است که کشورهای توسعه یافته ای مانند آلمان، فرانسه و ژاپن با وجود برخورداری بودن از سطح بالایی آموزش عمومی، سرمایه گذاری چندانی در آموزش‌های دیجیتال و از راه دور انجام نداده‌اند به همین دلیل با وجود دسترسی نزدیک به ۱۰۰ درصدی دانش آموزان به کامپیوتر و اینترنت، مدارس و معلمان آنها آمادگی مواجهه با شرایط پیش آمده در دوره ویروس کرونا را نداشته‌اند. در این زمینه کشورها را می توان به چهار دسته عمده تقسیم کرد: کشورهای آماده و توانمند، کشورهای مستعد، کشورهای با آمادگی کم و کشورهای ناآماده.

کشورهای جهان برای بازگشایی مدارس در سال تحصیلی جدید از چه راه کارهایی استفاده می کنند؟

در سایه کرونا استفاده از ماسک، رعایت سختگیرانه تمهیدات بهداشتی و برگزاری کلاس در فضای باز و با تعداد کم دانش آموزان، راهکار اغلب کشورهای جهان برای بازگشایی مدارس در سال تحصیلی جدید است. بسیاری از کشورها، با امید رهایی از شر این بیماری در سال تحصیلی جاری، به سرعت به تدریس مجازی و آموزش از راه دور روی آوردند. با توجه به پیچیدگی اوضاع در بعضی از کشورها نظیر ایالات متحده آمریکا تصمیم گیری آسان نیست. کشورهای اروپایی سیاست متفاوتی را اتخاذ کردند و در ماه های گذشته مدارس با آزادی بیشتری بازگشایی کردند. در سال تحصیلی ۲۰۲۱-۲۰۲۰ برخی کشورها مدارس را با شرایط خاصی بازگشایی کردند درحالیکه برخی دیگر بدلیل موانعی مانند عدم دسترسی به تکنولوژی آموزش دیجیتال مدارس و یا خطر افزایش شیوع این بیماری مدارس را تعطیل و یا حضوری بازگشایی کردند.

برای آموزش‌های دیجیتال "را بررسی کرده است. در گزارش این سازمان آمده است که: از آنجا که نسل‌های جدید دانش آموزان از کودکی با فناوری اطلاعات آشنا هستند، بسیاری از کشورها تلاش می کنند امکانات بیشتری از کامپیوتر و تجهیزات را وارد مدارس کنند همچنین "شکاف دیجیتالی" در آموزش همچنان نگران کننده محققان و سیاست گذاران است و مدارس هنوز هم باید در استفاده از این دستگاه ها شیوه های خود را بهبود ببخشند". شاخصهای آمادگی برای آموزش‌های دیجیتال در دنیا عبارتند از: از پلتفرم مناسب آموزش آنلاین، دسترسی دانش آموزان به مکانی آرام برای یادگیری در خانه، دسترسی به یک دستگاه کامپیوتر برای انجام تکالیف مدرسه دسترسی دانش آموزان به اینترنت مناسب، توانمندی فنی و حرفه ای معلمان در ارائه آموزش ها به کمک وسایل دیجیتال، فراهم بودن زمان کافی برای معلمان برای فراهم کردن طرح درس آنلاین، دسترسی معلم به منابع حرفه ای برای آموختن کار با ابزارهای دیجیتال و مشوق هایی به معلمان برای ارائه طرح درس های ویژه آموزش آنلاین و حمایت فنی مناسب از آموزش ها. نکته قابل توجه بر اساس گزارش مرکز بررسی های استراتژیک نهاد ریاست جمهوری این است که اطلاعات ارائه شده در گزارش OECD بر تمایل و میزان آمادگی دیگر کشورها را به توسعه آموزش های مجازی در مدارس یک سال پیش از همه گیری کرونا را دلالت دارد. آمار نشان می دهد که ۹۰٪ تا ۱۰۰٪ دانش آموزان کشورهای توسعه یافته به کامپیوتر و اینترنت دسترسی دارند. این دسترسی در کشورهای منطقه مانند قزاقستان، عربستان و قطر ۷۰٪ و در کشورهای برزیل و ترکیه ۶۰٪ است. ۸۰٪ تا ۹۰٪ دانش آموزان در کشورهای ترکیه، لبنان و تایلند به اینترنت دسترسی دارند.

۷۰٪ مدارس کشورهای سنگاپور، دانمارک، قطر، سوئد، شهرهای بزرگ چین، فنلاند، تایلند و آمریکا؛ کمتر از ۴۰٪ مدارس کشورهای آلمان، فرانسه و ژاپن به پلتفرم مخصوص آموزش بر خط دسترسی دارند که البته نشان دهنده دارا بودن نرم افزار آموزش آنلاین نیست

مستحضر هستید که توانمندی معلمان در آموزش های از راه دور در بسیاری از کشورها یکسان نیست. نتایج بررسی ها در این خصوص چیست؟

بررسی ها نشان میدهد که توانمندی معلمان در آموزش های از راه دور در بسیاری از کشورها

چه مشکلات و چالشهای اساسی در مسیر افتتاح مجدد مدارس وجود دارد؟

پر واضح است که در مسیر بازگشایی مدارس چالشهای جدی وجود دارد که عبارتند از خطر افزایش شیوع بیماری کووید نوزده؛ هزینه بر بودن بازگشایی مدارس (اجباری شدن تهیه تجهیزات محافظت شخصی مانند ماسک و محافظ صورت برای دانش آموزان و معلمان، تمیز کردن وسایل و تجهیز مدارس به مواد ضد عفونی کننده، استخدام معلمان بیشتر با وجود کلاسهای کمتر، بهبود سیستم تهویه و ایستگاههای شست و شوی دست و ...)؛ ایجاد بار اضافه بر دوش مربیان و معلمان توسط آموزش به شیوه مجازی؛ کاهش چشمگیر میزان یادگیری مهارت های اجتماعی و عاطفی و سلامت روحی و جسمی دانش آموزان؛ افزایش کودک آزاری؛ افزایش حوادث و آسیب دیدگی بیشتر در بین کودکان تنها در خانه؛ زیاد شدن مشکلات اقتصادی والدینی که کار خود را رها می کنند یا ساعات کار خود را برای ماندن در خانه کاهش می دهند.

ممکن است به راهکارهایی که دیگران در این مورد مطرح کرده اند اشاره بفرمایید؟

با توجه به چالشهای فوق الذکر کشورهای مختلف برای بازگشایی مدارس درایام کرونا راهکارهایی ارائه داده اند که از جمله آنها می توان به اجبار استفاده از ماسک، تب سنجی، الزام رعایت فاصله اجتماعی در مدارس، برگزاری کلاسها در فضای باز، انجام تست کرونا اشاره نمود. بررسی ها از سراسر جهان نشان می دهد که موفقیت در برگزاری بی خطر کلاس های حضوری بستگی به اندازه کلاس، فاصله، سن دانش آموزان و شیوع محلی ویروس دارد.

همانطور که می دانید سازمانهای بین المللی درایام کرونا بشدت درگیر مطالعه و بررسی این بلای جهانی و حوادث مربوط به آن هستند. در این رابطه چه آمار و اطلاعاتی از این سازمانها می توانید در اختیار ما قرار دهید؟

براساس آمار یونسکو بر اثر شیوع بیماری کوید نوزده مدارس و دانشگاه های ۱۹۱ کشور که دارای یک میلیارد و ۵۷۹ میلیون دانش آموز و دانشجو (۹۱.۳ درصد از کل یادگیرندگان ثبت نام شده در مدارس و دانشگاه های جهان) هستند تا تاریخ دوم اردیبهشت ماه تعطیل شده اندچنین به نظر می رسد که بسیاری از کشورها مدارس را تا پایان سال تحصیلی تعطیل اعلام کرده، امتحانات

حضور را لغو کرده و ارزیابی های پایانی را به معلمان واگذار کرده اند. برای مثال ۴۴ ایالت از ۵۰ ایالت ایالات متحده آمریکا مدارس را تا پایان سال تحصیلی تعطیل اعلام کرده اند. با توجه به آماده بودن زیرساخت های آموزش مجازی و پلتفرم های ملی و ایالتی در مدارس آمریکا بازگشایی نشد و معلمان به صورت مجازی کار را ادامه دادند. با توجه به بحرانی شدن شرایط آمریکا از اردیبهشت ماه؛ و آغاز موج دوم در فصل پاییز در برخی ایالت های آمریکا پیشاپیش اعلام شد که سال جدید تحصیلی بصورت مجازی برگزار خواهد شد. تفاوت در زمان و نحوه بازگشایی مدارس در ایالت ها و مناطق مختلف آمریکا مشهود است. برخی از مدارس ایالت های شیکاگو و نیویورک ترکیبی از کلاسهایبرخط و غیر حضوری است. در مناطق ای لس آنجلس و سن دیگو همه کلاس ها برخط برگزار می گردد. قوانین ایالت کالیفرنیا بازگشایی مدارس را به کاهش چهارده روزه متوالی موارد ابتلا به کرونا در مناطق اطراف منوط می کند. استفاده از ماسک برای تمامی دانش آموزان بالاتر از پایه چهارم اجباری است و در صورت عدم رعایت مدرسه تعطیل میشود.

ذکر این مساله لازم است که بدلیل شرایط خاص خانواده های شاغل تمام وقت درکشورهای اروپایی و آمریکایی، برخی مدارس در تمام طول سال تحصیلی دایر هستند و آموزش حضوری است.

آیا از نظر تعطیل کردن مدارس میان کشورهای مختلف جهان دسته بندی و تقسیم بندی خاصی وجود دارد؟

از نظر وضعیت آموزشی در دوران کرونا کشورها به سه گروه تقسیم می شوند. دسته اول کشورهایی مانند تایوان و ترکمنستان که مدارسشان اصلاً تعطیل نشد. دسته دوم شامل ۶۰ کشور است که اغلب کشورهای اروپایی و کشورهایی مانند چین، ژاپن و کره جنوبی را در بر می گیرد که در ابتدا مدارس در بعضی از آنها تعطیل شد اما بتدریج با توجه به شرایط اقتصادی و با رعایت فاصله گذاری بازگشایی شدند. دسته سوم کشورهایی نظیر امارات، کویت و ۴۴ ایالت از ۵۰ ایالت آمریکا، اسپانیا و ایتالیا هستند که بدلیل تشدید بحران مدارس را زود هنگام کامل تعطیل و پایان سال تحصیلی را اعلام کردند. به استثنای کشور جمهوری خلق چین که غافلگیر شد کشورهای دیگر برای آماده سازی زیرساخت های آموزش مجازی یک ماه فرصت داشتند. ذکر این

کوتاه حرکت نمود. بهر حال کمبود امکانات سخت افزاری و روزآمد نبودن فناوری نرم افزاری در برخی کشورها چالشی جدی ایجاد کرد. برای مثال در کشور هندوستان، با وجود اینکه از ماه ژوئن ۲۰۲۰، مدارس زیادی در ایالات مختلف به پورتال های آموزش الکترونیکی پیشرفته مجهز شدند اما این پوشش در کشوری که فقط ۱۱٪ درصد از جمعیت رایانه دارند و ۲۴٪ از اینترنت بهره می ببرند چالشی بزرگ است. آموزش در کشور فیلیپین تا زمان تولید واکسن موثر فقط از راه دور انجام می پذیرد. عدم دسترسی به رایانه و اینترنت برای میلیون ها کودک فیلیپینی چالشی بزرگ است. در ماه ژوئیه وزارت آموزش جمهوری کنیا تا پایان سال تحصیلی سال ۲۰۲۰ تصمیم به تعطیلی مدارک گرفت. این احتمال وجود دارد که سال تحصیلی تکرار شود. آموزش برخط و آموزش از طریق برنامه های رادیویی و تلویزیونی تنها گزینه های ممکن در کنیا است.

بالا یا پایین بودن نسبت مرگ و میر به مبتلایان چه اثری بر این قضیه دارد؟

با توجه به پایین بودن نسبت مرگ و میر به مبتلایان اکثر کشورهای اروپایی، بعد از تعطیلی کوتاه مدت سی روزه مدارس، کشور دانمارک، اولین کشور توسعه یافته اروپایی بود که در ۱۵ آوریل مدارس خود را بازگشایی کرد. دانش آموزان در قالب گروه های کوچک کمتر از دوازده نفر تقسیم شدند. گروه های دانش آموزی به صورت دوره ای و با رعایت پروتکل های بهداشتی مانند شستن دست ها هر دو ساعت یکبار و رعایت فاصله اجتماعی و در صورت امکان در فضای باز و بدون استفاده از ماسک در مدرسه حضور می یابند. بازگشایی مدارس پنج بار در کشور کره جنوبی به تعویق افتاد. نهایتاً دبیرستان ها در تاریخ ۲۰ ماه می مدارس به صورت مرحله ای بازگشایی شدند. پروتکل های بهداشتی سختگیرانه مانند کنترل دمای دانش آموزان، استفاده اجباری از ماسک، رعایت فاصله اجتماعی، و شستن مرتب دست ها رعایت می شود. البته آموزش برخط، حضوری زوج فرد، و ترکیبی حضوری و برخط در کره جنوبی متداول است.

کشورهای بلژیک و فرانسه با داشتن نرخ بالای مرگ و میر، استفاده از ماسک را برای دانش آموزان ۱۲ ساله و بالاتر را اجباری کرده اند. در فرانسه حفظ فاصله اجتماعی یک متری توصیه می شود. مدارس در کشور لهستان برای اولین بار از اواسط ماه مارس بازگشایی شد. استفاده از ماسک

نکته خالی از لطف نیست که سراسر جهان حتی کشورهای توسعه یافته عدالت آموزشی فراهم نکردید و بخشی از دانش آموزان محتوای آموزشی سال را تکمیل نکردند. کشورهای زیادی سال تحصیلی جاری را یک ماه زودتر آغاز کردند تا به مرور دروس پرداخته شود. کشورهای امارات، ایتالیا، انگلیس، پاکستان، پرتغال، اسپانیا، ترکیه، ازبکستان، اکراین، هندوستان، کویت و ... از اندسته کشورهای هستند که مدارس را تا پایان سال تعطیل اعلام کرده اند و آموزش از راه دور صورت می پذیرد. کشورهای ایران، قطر، فرانسه، آلمان، عراق و ... مدارس تعطیل شده و آموزش ها از راه دور انجام میشود. در کشور جمهوری خلق چین به استثنای پایتخت (پکن) و استان هوئی (استانی که شهر وهان در آن واقع شده) در بقیه استان ها مدارس باز است و آموزش حضوری صورت می گیرد. کشور تایوان پس از دو هفته تعطیلی در ۶ اسفند مدارس را باز کرده و کشور ژاپن در برخی استان های وضعیت سفید، سال تحصیلی جدید بصورت حضوری آغاز شده است. در برخی کشورها مانند سنگاپور مدارس هرگز تعطیل نشده است و از مدل ترکیبی حضوری و مجازی استفاده شده است. آموزش در کشورهای تاجیکستان، ترکمنستان، کومور، هندوراس و برخی مدارس روسیه حضوری است. مدارس در کشور ترکمنستان هرگز تعطیل نشد. مدارس در کشور تایوان نیز هرگز تعطیل نشد اما از همان ابتدا پروتکل های ویژه از جمله فاصله گذاری اجتماعی را در مدارس لحاظ گردید.

می خواهیم نظر دکتر خاکی را درباره ی آموزش از راه دور و آموزش الکترونیکی و مجازی و تاثیر آن بر گذر از این بحران جهانی بدانیم. مطلبی می توانید عرضه فرمایید؟

از سال ۲۰۰۲ به مرور دنیا آموزش از راه دور، آموزش الکترونیکی و مجازی را جدی گرفت. در کشور فدراسیون روسیه در سال ۲۰۱۵ مدرسه مجازی تاسیس شد. از پایه اول تا دوازدهم دروس به صورت الکترونیکی در این مدرسه ارائه می شود. همه دانش آموزان در این کشور در نظام رسمی و مجازی ثبت نام می کنند برای همین در این کشور آمادگی برای واکنش به کرونا بیشتر بود.

همانگونه که پیشتر ذکر شد پس از جهانگیری بیماری کووید نوزده دنیا با سرعت فراوان بسمت آموزش از راه دور، آموزش برخط، آموزش از طریق برنامه های رادیویی و تلویزیونی و پیام

جلب توجه می نماید موضوع اتخاذ شیوه های مجازی در آموزش از سطح ابتدایی تا سطوح عالی می باشد. موضوعی که همه برنامه ریزان آموزشی را غافلگیر نموده است. این واقعیت را نباید نادیده گرفت که در برنامه ریزی آموزشی و پرورشی عوامل آشکار و نهانی نقش دارند. به تبع اجرای چنین برنامه ای علاوه بر عناصر آشکار دخیل در حسن انجام آن، ملزومات ناپیدایی نیز در به بار نشستن چنین فعالیتی مؤثر هستند. فی الواقع هر برنامه تربیتی آشکار لاجرم متوقف به ملزومات و مصادیق ناپیدایی است که اصطلاحاً برنامه آموزشی پنهان نامیده می شود. این برنامه دارای نقشی حائز اهمیت است. لذا مواردی نظیر تلاقی دید و تمرکز معلم و استاد در جلب توجه فراگیر مغفول می ماند. موازین اخلاقی حاضر و ناظر بر آموزش مجازی خلای آشکار و اثر گذار همراه و همزمان با توسعه اجباری آموزش مجازی مورد توجه و اعمال گردد.

پیشنهاد می شود با توجه به نقش بسیار مهم ارزشیابی در هر برنامه ای، مناسبات روش شناسی بر پایه ی اصول اخلاقی در اجرای منصفانه سنجش میزان پیشرفت آموزشی تدوین گردد. شواهد و بررسیهای میدانی نشان می دهد که عدم وجود یا کم و کاستی هائی در این مورد مشهود هست. به نظر می رسد فلسفه آموزش مجازی نیاز جدی به بازنگری و بومی سازی دارد. شایسته است این استراتژی به گونه ای مورد تعامل و باز بینی قرار گیرد تا با ورود قانون گزار اعتبار سنجی روش های اجرایی و موارد ناظر و مرتبط با آن نهادینه گردد.

نگاه علمی به شرایط حاکم بر جهان و پدیده شوم و منحوس کووید ۱۹- علیرغم ناخوشی ها و دل مشغولی های نگران کننده آن، درسهای خوبی هم به جامعه بشری داد، تا با تلاش و تدبیر خلاقانه بر تهدیدات فائق آیند. درس دیگری که صبر و شکیبایی توأم با امید را در جوامع حائز معنویات و اعتقادات دینی حاکم نموده است، توجه به خدا محوری و اخلاص اعمال در جهت رضای الهی، کرامت و توجه به همه ساحات انسانی می باشد.

از زمانی که در اختیار مدیریت همکاری علمی بین المللی قرار دادید سپاسگزاریم.

برای کودکان در کلاس الزامی نیست. در کشور اسکاتلند مدارس برای مدتی تعطیل و سپس بازگشایی شدند. فاصله اجتماعی برای بچه ها در مدارس ابتدایی لازم نیست. اغلب مدارس کشورولز در اواخر ماه ژوئن بازگشایی شدند، کلاس ها کوچکتر و فقط حد اکثریک سوم کودکان هم زمان حضور دارند. دانش آموزان و معلمان باید ماسک بزنند. در کشور انگلیس پس از تعطیلی مدارس در ماه سپتامبر بازگشایی شد. در کشور ایتالیا تعداد دانش آموزان هر کلاس تقلیل یافت. آموزش در کشور آلمان بصورت حضوری و با رعایت شدید پروتکلهای بهداشتی صورت می گیرد. البته به دلیل شیوع مجدد بیماری مدارس مدتی تعطیل و پس از بازگشایی دو هفته ای، مدارس زیادی مجدداً تعطیل شدند. در آلمان تلاش می شود از طریق اجباری کردن استفاده از ماسک در برخی از ایالتهای این کشور و جداسازی کلاس ها، آموزش بصورت حضوری ادامه یابد. در کشور سوئد مدارس هرگز تعطیل نشدند. فقط فراگیران ۱۶ سال به بالا در خانه ماندند و آموزش برخط و راه دور را تجربه کردند. مدارس در ماه ژوئن در کشور ژاپن بازگشایی شدند. عموماً "فرایند بازگشایی مجدد مدارس در این کشور تابع راهبرد یکسانی نیست. آموزش حضوری بصورت زوج و فرد صورت می گیرد و پروتکلهای بهداشتی و اقدامات احتیاطی سختگیرانه تر از سایر کشورها رعایت میشود. کشور اروگوئه که دارای کمترین میزان ابتلا به کووید ۱۹- در قاره آمریکای جنوبی است یکی از اولین کشورهای نیمکره غربی بود که دانش آموزان خود را با استفاده از یک رویکرد مرحله ای به مدرسه بازگرداند. منظور از رویکرد مرحله ای این است که در اواخر ماه آوریل، مدارس مناطق روستایی که جمعیت دانش آموزان کمی دارد، بازگشایی شد. سپس در اوایل ماه ژوئن، گروه های ویژه ای از فراگیران که به امکانات آموزش برخط و اینترنتی دسترسی نداشتند در مدارس حضور یافتند. گام بعدی بازگشایی مدارس مناطق غیرشهری بود.

در پایان به نظر جنابعالی کووید ۱۹؛ چه ضرورت ها و الزامات رویکردی در اولیای امور آموزشی ایجاد کرده است؟

در پایان یاد آور می شود که پدیده پاندمی کووید ۱۹- فارغ از تهدیدات همه جانبه آن برای سلامت، آثار نگران کننده ای بر جنبه های اقتصادی، اجتماعی و امور روزمره جهان داشته و دارد. یکی از مواردی که بیش از جنبه های دیگر

یکی از ماموریت های پیک بین الملل دانشگاه فرهنگیان معرفی فعالیت های علمی بین المللی دانشگاه، اساتید و دانشجومعلم است. مطلب پیش رو به قلم خانم اسماء منصوری نجف آبادی دانشجومعلم پردیس دانشگاه فرهنگیان در اصفهان است که تجربه فعالیت علمی بین المللی خود را با مخاطبان به اشتراک گذاشته است. هدف از نگارش این مطلب تشویق دانشجومعلم جهت ورود به عرصه های علمی بین المللی است.

از ایران تا قلب مرکز تحقیقاتی اروپا: تجربه مصاحبه با دانشمندان برتر جهان در رشته فیزیک

باشد. مثلاً در نجوم مدرن صحبت از امواج رادیویی، امواج گرانشی شبیه سازی کامپیوتری و... است. در واقع به دلیل فاصله زیاد اجرام آسمانی، راحت ترین راه برای جمع آوری اطلاعات استفاده از امواج است. دانش آموزان مبحث موج را در سال دوازدهم می آموزند اما معلم ضرورت وجود این مطالب در کتاب درسی را بیان نمی کند. آگاهی بخشی به دانش آموزان در ارتباط با ضرورت وجود این مطالب می تواند مفید باشد و دانش آموزان اهمیت و ضرورت درس فیزیک را بیشتر درک می کنند. آموزش فیزیک در مدارس به صورت نظری بیان می شود و لازم است مطالب جذاب باشد و معلم با شور و شوق آن را آموزش دهد. اگر می خواهیم دانش آموزان درکلاس به مطالب توجه کنند باید علاقمندی آنها را در نظر بگیریم.

یکی دیگر از مشکلاتی که به تازگی با آن مواجه شدیم شیوع ویروس کرونا است که به نوعی فرایند آموزش را تحت تاثیر قرار داده است. همچنین محدودیت های سفر و تفریح سالم بیرون از منزل نیز مشکلاتی را برای دانش آموزان ایجاد می کند. شرایط اپیدمی باعث شده بود که نتوانم بر خلاف سال های گذشته در کلاس های

بنده از دوران دبستان علاقه بسیار زیادی به آسمان شب و ستاره ها داشتم اما این علاقه فراتر از میزان معمول بود. با توجه به استعداد و علاقه شخصی در رشته ریاضی فیزیک ادامه تحصیل دادم. با توجه به اینکه مادرم سال ها در کسوت معلمی دانش آموزان بسیاری را تعلیم داده بود به بنده نیز به معلمی علاقه داشتم، تصمیم گرفتم رشته آموزش فیزیک دانشگاه فرهنگیان را دنبال کنم و مطالعات خود در زمینه اخترفیزیک ادامه دهم. برخی از افراد غیر متخصص تصور می کنند که اخترفیزیک همان نجوم است اما باید گفت که اخترفیزیک یکی از زیر شاخه های فیزیک است و البته خیلی از مطالعات فضا به علم فیزیک مربوط است.

به عقیده بنده، جای برخی مسائل علمی مربوط به فضا و اخترفیزیک در کتب درسی خالی است، کلاس ها و کتب نجوم دانش آموزی نیز تنها مطالب نظری و نجوم کلاسیک مربوط به هزاران سال پیش را ارائه می کنند. تصور عام از نجوم به رصد با تلسکوپ، آسمان شب، صورت های فلکی، سیارات و ستاره ها است. اما نجوم مدرن فراتر از این حرف ها است و برای یک فرد که در قرن ۲۱ زندگی می کند، ضروری است با این مفاهیم آشنا

ناتان برکویتز: دانش آموخته کارشناسی و کارشناسی ارشد از دانشگاه هاروارد. دکتری و پست دکترا از دانشگاه کینگز لندن، استاد تمام وقت و سرپرست فیزیک آمریکایی لاتین ICTP. زمینه تحقیقاتی: نظریه ریسمان و امواج گرانشی.

۳. ایزابل کوردرو کاربون: پست دکترا از دانشگاه والنسیا اسپانیا. زمینه تحقیقات: ریاضیات کاربردی.

۴. ریکاردو استورانی: پست دکترا از دانشگاه ژنو سوئیس. زمینه تحقیقاتی: تحلیل داده و گرانش به صورت نظری.

از مهمترین مواردی که انگیزه حضور بنده در این برنامه را بیشتر می کرد عبارتند از:

- گفت و گو با دانشمندان برتر جهان در رشته فیزیک
- حضور با حجاب و به عنوان یک زن مسلمان
- تبادل علمی و فرهنگی نه تغییر فرهنگ و عقیده

بعد از پایان این رویداد تصمیم گرفتم تجربیات خود را با دانش آموزان علاقمند، معلمان و دانشجومعلمان به اشتراک بگذارم و خوشبختانه با همکاری پژوهشسرای شهید حجتی نجف آباد اصفهان دوره ای با عنوان امواج گرانشی در روز ۸ بهمن به صورت آنلاین برگزار شد. در این برنامه خلاصه ای از مطالب مفید به زبان ساده برای علاقه مندان ارائه شد. استقبال از این دوره باعث خرسندی بود و حدود ۱۲۵ نفر وینار را مشاهده کردند و سوالاتی پیرامون موضوع مطرح شد. گزیده ای از این برنامه را در ادامه مطالعه بفرمایید.

Giacomo Ciani
Nathan Berkovits
Isabel Cordero-Carrión
Riccardo Sturani

آموزشی شرکت کنم. کلاس های دانشگاه تمام شده بود و کار مفیدی برای انجام نداشتم تا اینکه در انجمن فیزیک دانشجویان جهان پیامی با مضمون همکاری با انجمن مشاهده کردم. قرار بود وینارهای آموزشی با هدف بحث و گفتگو با دانشمندان علمی برتر رشته فیزیک در رشته های مختلف به صورت آنلاین برگزار شود. اگر این برنامه در شرایط معمول و به صورت حضوری برگزار می شد، شاید امکان حضور را نداشتم اما اپیدمی فرصتی طلایی برای ما دانشجویان فراهم کرد. کرد هم آوردن دانشمندان بزرگ که هر کدام از کشورهای مختلف هستند، بسیار سخت و پرهزینه است و خیلی از دانشجویان هم به دلایل مختلف امکان حضور فیزیکی در برنامه های علمی بین المللی را ندارند. اما فضای مجازی ظرفیت بی نظیری برای فعالیت های علمی بین المللی فراهم کرده است.

در این رویداد علمی، جهت همکاری لازم بود که یک دانشجو به عنوان نماینده دانشجویان و مدیر جلسه برنامه را مدیریت کند و بنده داوطلب شدم. در این رویداد چهار دانشمند مدعو اطلاعات جامعی از زمینه تحقیقاتی خود ارائه دادند. موضوع اصلی برنامه امواج گرانشی بود. همانطور که می دانید امواج گرانشی بودند که منجر به کشف سیاهچاله ها شدند. این موضوع یک موضوع تحقیقاتی بین رشته ای است که با رشته اصلی هر کدام از دانشمندان متفاوت است اما همگی آنها در موسسه تحقیقاتی ویرگو (آشکارساز امواج گرانشی) در سایت رصدخانه گرانشی اروپا واقع در کاشینیای ایتالیا که کار خود را از سال ۲۰۰۷ آغاز نموده است، فعالیت دارند.

برای آمادگی بیشتر، از حدود یک ماه قبل از برنامه، کتاب های مختلفی در زمینه امواج گرانشی را به زبان انگلیسی مطالعه کردم و تمامی اطلاعات را بررسی کردم تا بتوانم از حضور دانشمندان استفاده کنم. به طور کلی وظایف من در این رویداد معرفی اساتید، بحث و گفتگو با اساتید و همچنین بیان سوالات دانشجویان حاضر در وینار بود. و برای تعامل بهتر شروع به تمرین مکالمات انگلیسی کردم. همچنین لغات ضروری در این رشته را نیز یادداشت کردم. این برنامه در روز ۵ شهریور سال ۱۳۹۹ ساعت ۴ بعد از ظهر به وقت ایران برگزار شد و تقریباً ۲ ساعت و ۳۰ دقیقه طول کشید. در ادامه دانشمندان مدعو در برنامه را معرفی خواهم کرد.

۱. جیاکومو چیانی: دکترای فیزیک از دانشگاه فلوریدا، محقق در زمینه فتونیک، فیزیک محاسباتی و عضو تیم تحقیقاتی ماهواره LISA.

عام آلبرت اینشتین بیان می‌کند که یک جرم به اندازه کافی فشرده شده، می‌تواند سبب تغییر شکل و خمیدگی فضا-زمان و تشکیل سیاهچاله شود. مرز این ناحیه از فضا-زمان که هیچ چیزی پس از عبور از آن نمی‌تواند به بیرون برگردد را افق رویداد می‌نامند. صفت سیاه در نام سیاهچاله برگرفته از این واقعیت است که همه نوری را که از افق رویداد آن می‌گذرد به دام می‌اندازد.

۶. اثرات امواج گرانشی: امواج گرانشی فضا-زمان را کشیده و جمع می‌کنند.

۷. مراکز تحقیقاتی لیگو-ویرگو: این مراکز به صورت تخصصی بر روی امواج گرانشی تحقیق می‌کنند.

بسیاری از دانش‌آموزان، دانشجو معلمان و معلمان در جامعه به زبان انگلیسی تسلط ندارند یا در استفاده از اینترنت دچار مشکل هستند و این امر میزان یادگیری را کاهش می‌دهد، اما با بومی سازی این مطالب و اشتراک گذاری آن با دیگران می‌توان سطح علمی جامعه را ارتقا بخشید. در بازخوردهای دریافتی از مخاطبان عنوان شده بود که اطلاعات آنها درباره‌ی سیاهچاله‌ها دقیق‌تر و علمی‌تر شده و از این فرصت به خوبی استفاده کردند.

آنچه در این برنامه علمی بین المللی آموختن این بود که برای ارائه کار قوی علمی، باید با افراد متخصص در رشته‌های مختلف همکاری داشت و این فرهنگ و تفکر باید در جامعه گسترش یابد. در کشور عزیزمان ایران ظرفیت و فرصت‌های خوبی برای رشد و پیشرفت وجود دارد. معلم، به عنوان پیشگام آموزش باید بروز باشد مطالب مهم دنیا را دنبال کند. در اینصورت دانش‌آموزان نیز با علم دنیا پیش می‌روند و جامعه پیشرفت می‌کند. وظیفه خطیر معلم در آموزش بسیار مهم و جدی است و مهم‌ترین ابزار و وسیله در دسترس معلم ذهن و قلم اوست.

Ligo-virgo

ترتیب بندی موضوع امواج گرانشی:

۱. گرانش و اهمیت آن: قانون جاذبه که جز بنیادین ترین نیروی جهان است. آزمایشات خارج از جو نشان از اهمیت گرانش است.

۲. نظریه نسبیت عام: به طور کلی نسبیت عام اینشتین برای یک دانش‌آموز دبیرستانی پیچیده و غیرقابل فهم است اما توضیح آن به زبان ساده و با تصاویر برای مخاطب جالب است. در جهانی که زندگی می‌کنیم زمان و فضا از هم مستقل نبوده و درهم تنیده‌اند و حاصل این در هم تنیدگی تشکیل فضا-زمان است. برای مشخص کردن یک جسم به چهار مختصه طول، عرض، ارتفاع و زمان نیاز داریم زیرا جسم در زمان‌های مختلف در مکان‌های مختلف قرار دارد. از طرفی چند موضوع جهان اطراف ما را تحت تاثیر قرار می‌دهد: جرم، زمان، فضا. همه این موارد در یک نظریه جمع می‌شوند، اینکه جرم باعث خمیدگی فضا-زمان می‌شود. نکته مهم‌تر اینکه گرانش یک عامل هندسی را بررسی می‌کند و نه یک نیرو.

۳. موج: موج انرژی را در فضا منتقل می‌کند. اطلاعاتی که از ستارگان داریم با استفاده از این امواج به دست می‌آیند. امواج الکترومغناطیس (نور) انرژی خورشید را به زمین می‌رساند.

۴. امواج گرانشی: امواج گرانشی مانند امواج الکترومغناطیسی هستند. یکی از راه‌های کشف سیاهچاله یا اجرام بزرگ کیهانی مانند کوتوله سفید و... امواج گرانشی است. وجود این نوع از امواج توسط آلبرت اینشتین در سال ۱۹۱۶ از طریق نظریه نسبیت عام به‌طور نظری پیش‌بینی شد و صدسال بعد، در سال ۲۰۱۶ به کمک تأسیسات لایگو به‌طور تجربی مشاهده گردید. این باعث شگفتی جهانیان در نبوغ دانشمند بزرگ آلبرت اینشتین شد.

۵. سیاهچاله‌ها: ناحیه‌ای در فضا-زمان با گرانشی بسیار نیرومند است که هیچ چیز حتی ذرات و تابش‌های الکترومغناطیسی مانند نور نمی‌توانند از میدان گرانش قدرتمند آن بگریزند. نظریه نسبیت

پیشینه توسعه تعاملات بین المللی دانشگاه فرهنگیان با نظام تعلیم و تربیت افغانستان

سلام، لطفا خودتان را برای مخاطبان پیک بین الملل معرفی بفرمایید.

سلام و عرض ادب. سید مهدی میریونسی هستم کارشناسی ارشد تاریخ فلسفه آموزش و پرورش و مدیر کل پشتیبانی دانشگاه فرهنگیان.

در مورد سوابق فعالیت های علمی و بین المللی خود بفرمایید.

با انعقاد تفاهم نامه میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری اسلامی افغانستان زمینه همکاری دوجانبه ایجاد شد. یکی از مفاد تفاهم نامه به همکاری دولت ایران در بخش آموزش و پرورش و بهسازی نظام تربیت معلم افغانستان اشاره داشت و بر این اساس، طبق هماهنگی دو طرف، سازمان نوسازی مدارس جمهوری اسلامی ایران اقدامات خوبی جهت ساخت مرکز تربیت معلم ابن سینا در افغانستان داشت و دفتر آموزش و ارتقای مهارت های حرفه ای و تربیت معلم وزارت آموزش و پرورش مسئولیت آموزش مدرسان افغانستانی را بر عهده گرفت. مسئولیت هماهنگی امور و برگزاری دوره ها در آن دوره بر عهده بنده بود و این تجربه باعث شد تا با فضای همکاری ها و تعامل بین المللی آشنایی خوبی پیدا کنم. به یاد دارم که پیش از عملیاتی شدن برنامه، جهت تدوین برنامه درسی، تعیین بازه زمانی برای هر دوره، اعزام اساتید به تناسب دوره و هماهنگی ها جلسات متعددی در دفتر ارتقا برگزار شد

از سال ۱۳۸۶ حدود چهار دوره ۴۵ روزه آموزشی و بهسازی برای مدرسان افغانستانی برگزار شد و جمعی از اساتید ایرانی در هر دوره ۱۷۶ واحد

توسعه تعاملات با دانشگاه ها و مراکز علمی بین المللی مطرح در سطح جهان، برگزاری رویدادهای علمی بین المللی، همایش ها، وبینارها و نشست ها، اعزام هیات به دانشگاه های طرف تفاهم نامه و میزبانی از هیات های خارجی نقش مهمی در دیپلماسی آموزشی کشورها ایفا می کند. دانشگاه فرهنگیان و مدیریت همکاری ها و ارتباطات علمی بین المللی با درک صحیح از تاثیرگذاری دیپلماسی آموزشی در ارتقای دیپلماسی کشور در سطح بین الملل همواره تلاش داشته است که در راستای اعتلای نام جمهوری اسلامی ایران گام بردارد. انعقاد تفاهم نامه همکاری با دانشگاه های معتبر در حوزه تربیت معلم از جمله دانشگاه تعلیم و تربیت آچی ژاپن، دانشگاه تعلیم و تربیت سلطان ادریس مالزی، دانشگاه آغری ابراهیم چن ترکیه و ... میزبانی از هیات های کشورهای ژاپن، مالزی، نیوزلند، آفریقای جنوبی و ... و اعزام هیات به کشورهای ژاپن، فنلاند، مالزی و ... بخشی از تلاش های دانشگاه فرهنگیان با محوریت مدیریت بین الملل در راستای دیپلماسی آموزشی کشور بوده است. این موفقیت ها مرهون همکاری و هماهنگی بخش های مختلف، زیرساخت های فناوری، ظرفیت های علمی بین المللی اساتید و اعضای هیات علمی دانشگاه و البته پشتیبانی قوی است. در بخش مصاحبه این شماره از پیک بین الملل با یکی از مدیران دارای تجربه بین المللی دانشگاه در حوزه پشتیبانی گفت و گو کردیم تا ضمن تشکر از زحمات و حمایت های همکاران اداره کل پشتیبانی از نظرات آنها بهره مند شویم.

مهمترین اقداماتی بخش پشتیبانی در رویدادهای علمی بین المللی دانشگاه

از جمله وظایف و مسئولیت های بخش پشتیبانی دانشگاه کمک به برگزاری هرچه بهتر رویدادهای دانشگاه است. این رویدادهای می توانند ماهیت داخلی و بین المللی داشته باشند. البته در رابطه با رویدادهای بین المللی حساسیت های بیشتری وجود دارد. تعامل بسیار خوبی با مدیریت همکاری ها و ارتباطات علمی بین المللی داریم. اسکان و اقامت مهمانان خارجی دانشگاه، جابجایی، همکاری جهت تشریفات ورود و خروج مهمان، پذیرایی از حاضران و ... با هماهنگی و حساسیت بالا انجام می گیرد.

در پایان اگر نکته ای هست با مخاطبان در میان بگذارید.

یکی از نکاتی که می خواستم مطرح کنم مسئله اهدای هدایا در سطوح بین المللی است. در پایان این برنامه میزبان با اهدای لباس سنتی افغانستانی ضمن تقدیر و تشکر از ارائه آموزش ها و برگزاری دوره به نوعی فرهنگ خود را نیز معرفی نمود. البته در ایران نیز این امر بسیار مورد توجه قرار دارد و در رویدادهایی که ایرانی ها میهمان یا میزبان هستند سعی بر آن است تا هدایا علاوه بر جنبه تقدیر و تشکر معرف فرهنگ اصیل ایرانی باشند. در دانشگاه فرهنگیان نیز موارد اهدایی اغلب از میان آثار فرهنگی و هنری ایرانی-اسلامی انتخاب می شوند و اداره کل پشتیبانی دانشگاه در انتخاب هدایا نهایت دقت نظر را دارد.

درسی را آموزش دادند. البته مشکلاتی هم وجود داشت برای نمونه در ابتدای امر فضای آموزشی مرکز ابن سینا تکمیل نشده بود و کلاس ها در فضایی نزدیک مرکز برگزار شد.

مهمترین نقطه قوت و مزیت دوره

بیشترین مزیت این دوره همزبانی دو طرف تفاهم نامه بود. تعدادی از اساتید افغان اعلام کردند که به دلیل همزبانی مدرسان ایرانی با مهارت آموزان، این دوره ها موفق تر از دوره های ارائه شده از سوی کشورهای آمریکا، فرانسه و کانادا بودند. مدیر تربیت معلم افغانستان خود مقیم کانادا بود اما در مجموع تاثیرگذاری دوره های ایران را بیشتر و بهتر ارزیابی می کردند. حتی قرار بود برخی از شرکت کنندگان برای طی دوره تکمیلی به ایران بیایند. در همین راستا، ۳۴ نفر از مهارت آموزان افغانستانی به مدت ۳ تا ۴ روز در پردیس نسیمیه دوره آموزشی گذراندند که متأسفانه شرایط جنگی افغانستان موجب متوقف شدن این برنامه شد. همچنین بعد از ثبات نسبی در افغانستان هیچ اقدامی برای ادامه برنامه و تمدید تفاهم نامه صورت نگرفت.

مهمترین موانع توسعه روابط علمی بین المللی با افغانستان

سختی های بسیاری برای اجرای برنامه وجود داشت از جمله شرایط اعزام، نبود امکانات در افغانستان، اسکان اساتید ایرانی، جابجایی در شهر و ... برای مثال در مسیر حرکت جهت برگزاری دوره بعد از عبور وسائل نقلیه انفجار صورت گرفت و عملیات انتحاری اتفاق افتاد. هتل محل اقامت اساتید فضای امنیتی داشت، شرایط بهداشتی و بافت اجتماعی مناسب نبود. اما در مجموع تجربه بسیار خوبی بود. امیدوار هستم شرایط فراهم شود و تعامل علمی بین المللی دو طرف توسعه یابد.

آشنایی با سازمانهای همکاری اقتصادی^۱ و موسسه آموزشی اکو^۲

این سازمان در سال ۱۳۴۳ با نام سازمان عمران منطقه‌ای یا (RCD) با عضویت کشورهای پاکستان، ایران و ترکیه تشکیل گردید. اکو در واقع جایگزین سازمان همکاری‌های منطقه‌ای برای توسعه (RCD) که از سال ۱۹۶۴ تا ۱۹۷۹ فعالیت داشت، شده است. در سال ۱۹۹۲ سازمان همکاری‌های اقتصادی با پذیرش عضویت ۷ کشور جدید افغانستان، جمهوری آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، ترکمنستان و ازبکستان توسعه یافت. در همین رابطه روز ۲۸ نوامبر به مناسبت اوج فعالیت‌های این سازمان روز اکو نامگذاری شده است. با وجود نپایاب بودن این سازمان موفقیت‌های چشمگیری در سطح منطقه و جهان داشته است. این سازمان با وجود آنکه با مشکلات متعددی برای دستیابی به اهداف و برنامه هایش مواجه بوده است، ولی توانسته است قدم‌های بزرگی در جهت تحقق اهداف خود بردارد.

قبل از پرداختن به معرفی موسسه آموزشی اکو، سازمان منطقه‌ای اکو، تاریخچه سازمان اکو، ساختار، اهداف و اصول اکو، ارکان، سازمان‌های تخصصی اکو، موسسات منطقه‌ای و شرایط عضویت در سازمان اکو بررسی می‌شود. سازمان همکاری‌های اقتصادی (ECO) یک سازمان منطقه‌ای بین دولتهاست، سازمانهای منطقه‌ای، سازمانهایی هستند که در یک منطقه خاص از یک قاره بوجود می‌آیند و فقط کشورهای واقع در آن منطقه می‌توانند به عضویت آن درآیند. هدف این سازمانها گسترش همکاری میان کشورهای همان منطقه می‌باشد. از این سازمان‌ها که غالباً از نوع اقتصادی می‌باشند در تمام قاره‌ها بوجود آمده‌اند، مانند: سازمان بنلوکس در اروپا میان کشورهای بلژیک، هلند، لوکزامبورگ؛ سازمان آسه‌آن در جنوب شرق آسیا، سازمان اکو در غرب آسیا، سازمان اکوواس در غرب آفریقا و سازمان سادک در جنوب آفریقا. سازمان اکو را می‌توان از جهتی یک سازمان بین‌قاره‌ای تلقی نمود زیرا دو کشور عضو آن ترکیه و آذربایجان اگرچه از نظر جغرافیایی و فرهنگی در آسیای غربی قرار دارند ولی از نظر سیاسی به عنوان کشورهای اروپایی محسوب می‌شوند.

1- Economic Cooperation Organization (ECO)
2- Economic Cooperation Organization Educational Institute (ECOEI)

Economic Cooperation Organization

جلسه فوق‌العاده شورای وزیران اکو در ۱۴ سپتامبر ۱۹۹۶ در ازبکستان برگزار شد و اصلاح زیرساخت‌های اکو در آن مورد بررسی قرار گرفت. در طول ۱۲ سال کشورهای عضو این سازمان برای تسریع توسعه در سطح منطقه با یکدیگر همکاری کرده‌اند. علاوه بر وجود اشتراکات فرهنگی و تاریخی آنها توانسته‌اند تا با بکارگیری ساختارهای موجود و ارتباطات تجاری روابط خود را تحکیم کرده و به اهداف و برنامه‌های این سازمان جامه عمل بپوشانند. انرژی، تجارت، حمل و نقل، کشاورزی و کنترل مواد مخدر در الویت های برنامه‌های سازمان همکاری‌های اقتصادی قرار دارد. از نظر ساختار سازمانی، شورای وزیران (COM) مهمترین بخش فعال در این سازمان است که تمامی سیاست‌گذاری‌ها و تصمیم‌گیری های اصلی سازمان توسط این بخش انجام می شود. این شورا متشکل از وزرای امور خارجه یا نمایندگان عالی رتبه‌ای است که توسط دولت‌های کشورهای عضو تعیین می‌شود. این شورا حداقل سالی یک بار در یکی از کشورهای عضو تشکیل جلسه می‌دهد. شورای نمایندگان دائم (CPR) که متشکل از نمایندگان دائم یا سفیران کشورهای عضو منتسب به جمهوری اسلامی ایران و اکو است و شورای برنامه‌ریزی منطقه‌ای (RPC) متشکل از مسئول سازمان برنامه‌ریزی کشورهای عضو یا نمایندگان آنها از دیگر بخش‌های این سازمان را تشکیل می‌دهد.

دبیرخانه، ۶ مدیر که زیر نظر دبیرکل و معاونانشان فعالیت می‌کنند، دهموسسه تخصصی و ۶ نهاد منطقه‌ای را شامل می‌شود. فعالیت‌های سازمان همکاری‌های اقتصادی بر محورهای تجارت و سرمایه‌گذاری، حمل و نقل و ارتباطات راه دور، انرژی و مواد معدنی و محیط زیست، کشاورزی، صنعت و گردشگری، منابع انسانی و توسعه پایدار، پژوهش‌های اقتصادی و آمارگیری و روابط بین‌الملل استوار است.

معاهده ازبک در سال ۱۹۷۷ در قالب چهارچوب قانونی RCD به امضا رسید و بعدها به عنوان منشور اکو اصلاح شد تا اصول قانونی لازم برای شکل‌گیری اکو را فراهم کند. این اصلاحات در اجلاس وزرایی که ماه ژوئن سال ۱۹۹۰ در اسلام آباد تشکیل شد، انجام گرفت. بعد از این معاهده اکو از اوایل سال ۱۹۹۱ فعالیت گسترده خود را آغاز کرد با توسعه این سازمان در نوامبر ۱۹۹۲ از سه عضو به ده کشور اکو نقش جدیدی پیدا کرد. پنجمین اجلاس شورای وزیران که در ژانویه ۱۹۹۵ در عشق‌آباد برگزار شد، هیاتی از شخصیت‌های برجسته مسئولیت ارزیابی مجدد این معاهده را بر عهده گرفتند. هیات متشکل از شخصیت‌های برجسته (EPG) بعد از ارزیابی‌های متعدد چندین توصیه و سند برای شورای وزیران اکو ارائه دادند. شورای وزیران توصیه‌های این گروه را در قالب ۱۰ سند برای سازماندهی مجدد اکو در ۱۱ می ۱۹۹۶ به تصویب رساند. معاهده ازبک، ساختار سازمانی اکو، منشور سازمانی دبیرخانه اکو، موافقت‌نامه وضعیت قانونی اکو، نمایندگان ملی و کارکنان بین‌المللی، موافقت‌نامه بین دولت ایران و اکو در رابطه با حقوق، امتیازات و مصونیت‌های دبیرخانه اکو، قوانین آیین‌نامه اکو، راهکارهای کاربردی اکو، روش همکاری اقتصادی در منطقه اکو، قوانین کارمندان دبیرخانه اکو و مقررات مالی دبیرخانه اکو ده سند معاهده ازبک برای توسعه و اجرایی کردن فعالیت‌های سازمان همکاری‌های اقتصادی است. یادداشت تفاهم (MOU) در رابطه با سازماندهی و بازسازی مجدد اکو توسط وزرای امور خارجه کشورهای عضو اکو در طول اجلاسی که ۱۴ می سال ۱۹۹۶ در عشق‌آباد برگزار شد، به امضا رسید. به منظور پیگیری اصول مطرح شده در یادداشت تفاهم، شورای وزیران تصمیم گرفت تا جلسه فوق‌العاده‌ای از شورای وزیران در شهر ازبک برای امضا معاهده اصلاح شده ازبک و موافقت بر روی وضعیت قانونی سازمان همکاری های اقتصادی برگزار کند.

۲. برقراری مناسبات بیشتر بین اتاق های بازرگانی موجود و نیز تاسیس اتاقهای بازرگانی مشترک .
۳. بهبود خطوط حمل و نقل هوایی داخل منطقه و احیانا تاسیس یک خط هوایی مجهز .
۴. مطالعه امکان سنجی توسعه همکاری بیشتر در خصوص کشتیرانی، من جمله تاسیس یک خط مشترک دریایی و یا تشکیل یک کنفرانس کشتیرانی منطقه ای .
۵. انجام مطالعات و بررسی های لازم برای احداث و بهبود خطوط ارتباطی راه و راه آهن بین سه کشور .
۶. لغو تشریفات روادید عبور بین سه کشور منطقه به منظور تسهیل امر مسافرت .
۷. همکاریهای فنی بین سه کشور از راه اعزام کارشناس، تربیت کادر فنی و اعطای بورس .
۸. مطالعه و بررسی کلیه امکانات موجود به منظور توسعه و تحکیم همکاریهای فرهنگی بین سه کشور و همچنین تاسیس مراکز فرهنگی و هنری جهت انجام مطالعات و تحقیقات فرهنگی ، تاریخی و تمدن سه کشور .
- در آوریل ۱۹۷۶ سران سه کشور به مدت سه روز در ازبک ترکیه گرد آمدند و ضمن بررسی اوضاع جهانی و منطقه ای، گسترش مناسبات را در زمینه های گوناگون مورد بررسی قرار داده و با صدور اعلامیه تاریخی ازبک در واقع نقطه عطفی در همکاری عمران منطقه ای بوجود آمد.

تأسیس سازمان اکو

از ابتدای سال ۱۳۵۷ فعالیت RCD روند آهسته تری به خود گرفت و اگر چه عهدنامه ازبک به تصویب مجلس وقت ایران رسیده و مبادله شده بود، اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی به دلیل عدم اعلام نظر قطعی دولت جمهوری اسلامی ایران نسبت به انحلال سازمان مذکور و یا خروج از این همکاری، فعالیت های RCD به حالت تعلیق درآمد تا جایی که در سال ۱۳۵۹ تصمیم به انحلال آن گرفته شد.

از اهداف اصلی این سازمان می توان به توسعه پایدار اقتصادی کشورهای عضو، رفع موانع تجاری و توسعه تجارت درون منطقه ای، نقش اکو در رشد تجارت جهانی، یکپارچگی اقتصادی کشورهای عضو با اقتصاد جهانی، توسعه زیر ساختهای حمل و نقل و ارتباطات که عامل پیوند کشورهای عضو با یکدیگر و دنیای خارج است، آزادسازی اقتصادی و خصوصی سازی، به جریان انداختن و فعال کردن ذخایر و منابع کشورهای عضو اکو، همکاری منطقه ای برای کنترل مواد مخدر، حفظ محیط زیست و تحکیم روابط تاریخی و فرهنگی در بین کشورهای عضو و همکاری با سازمان های منطقه ای و بین المللی اشاره کرد.

اصول حاکم بر همکاری اکو با سایر کشورها نیز مبتنی بر حاکمیت برابری بین کشورهای عضو، ارتباط بین اقتصاد ملی و طرح های توسعه با اهداف بلند مدت اکو تا حد ممکن، انجام تلاش های مشترک برای کسب دسترسی آزادتر به بازارهای جهانی برای صدور مواد خام و تولیدات کشورهای عضو اکو، بهره برداری موثر از موسسات اکو، تنظیم موافقت نامه ها و همکاری با سازمانهای منطقه ای و بین المللی از جمله موسسات مالی بین المللی، تلاش مشترک برای توسعه یک دیدگاه هماهنگ به منظور مشارکت در برنامه ریزی های منطقه ای و جهانی، تفهیم راهکار همکاری اقتصادی و تبادل اطلاعات در زمینه های آموزشی، علمی، فنی و فرهنگی است. سازمان همکاری های اقتصادی تاکنون نقش مهمی در ایجاد تغییر و تحول در سطح کشورهای عضو و ارتباط آنها با دیگر کشورها داشته است. فلسفه ایجاد سازمان را باید در شرایط سیاسی، اقتصادی موجود در کشورهای عضو در اولین سالهای دهه ۱۹۶۰ جستجو کرد. از نظر شرایط اقتصادی ۳ کشور مذکور در صدد اجرای طرح صنعتی کردن خود به شیوه غربی بودند. محدودیت ذخایر ارضی، نیاز به اجرای طرحهای صنعتی، دریافت تکنولوژی و سرانجام استفاده از امکانات رفاهی منطقه ای، از جمله دلایل بوجود آمدن اندیشه RCD در قالب یک سازمان همکاری چند جانبه بود. علاوه بر این عوامل، داشتن علایق تاریخی، فرهنگی و سنتی مشترک میان ۳ کشور و قرار گرفتن در یک منطقه حساس و استراتژیک، ضرورت پیدایش یک چنین سازمانی را هر چه بیشتر آشکار ساخت. بنابراین در اعلامیه مشترک سازمان همکاریهای منطقه ای (RCD)، سران سه کشور موافقت اصولی خود را در موارد زیر اعلام داشتند:

۱. ایجاد مبادله آزاد کالاها از طرق مختلف از جمله انعقاد قراردادهای بازرگانی.

با بررسی‌ها و تحقیقاتی که با مشارکت کلیه بخش‌ها و ارگانهای ذیربط صورت پذیرفت و با توجه به جمیع جهات، اصل لزوم حفظ این همکاری شناخته گردید. از دلایل مهم حفظ این همکاری سه جانبه وقوع جنگ تحمیلی و محاصره اقتصادی کشور توسط دولتهای غربی بود لذا با دورنگری مسئولین ذیربط و با در نظر گرفتن حصول سیاست خارجی ج.ا.ایران مبنی بر گسترش روابط با کشورهای همسایه مسلمان و جهان سوم، همکاری سه جانبه ایران، ترکیه و پاکستان تحت نام جدید سازمان همکاری اقتصادی (اکو) از ۹ بهمن ماه ۱۳۶۳ آغاز گردید. سطح سازمان مذکور به سطح معاونین وزارت امور خارجه ارتقاء یافت و تعداد کمیته‌های فنی آن محدود به ۴ کمیته شد که کلیه فعالیتهای اقتصادی، بازرگانی، کشاورزی، علمی و صنعتی را در بر می‌گرفت. بدین ترتیب اکو فعالیت خود را در چهارچوب جدیدی آغاز نمود و این در شرایطی بود که تحولات منطقه و بین‌المللی ضرورت ایجاد وحدت بیشتر در جهان اسلام و همکاری گسترده میان کشورهای منطقه‌ای را تقویت می‌نمود که این مسأله مورد تأیید سران و مقامات عالی ۳ کشور قرار گرفت. بر همین اساس و به منظور رفع ابهامات حقوقی و تقویت همکاریهای ۳ جانبه، در اجلاس اسلام‌آباد که در خرداد ماه ۱۳۶۹ تشکیل گردید پروتکل اصلاحی عهدنامه ازبیر را امضاء کردند. بر اساس پروتکل اصلاحی، سطح اکو از شورای معاونین به شورای وزیران ارتقاء و تعداد کمیته‌های فنی اکو به ۷ کمیته افزایش یافت.

اهداف و اصول اکو:

به طور کلی توسعه اقتصادی و اجتماعی هدف اصلی اکو می‌باشد. به همین منظور علاوه بر "عهد نامه ازبیر" که اساس اصول و اهداف همکاری در اکو را تعیین می‌نماید، کشورهای عضو در چند سال گذشته سه طرح اجرایی عمده را به تصویب رساندند که عبارتند از: طرح عمل کوتاه، بیانیه استانبول و طرح کلی آلمانی. به منظور توسعه حمل و نقل و ارتباطات در منطقه طرح‌های اول و دوم که به نوعی چهارچوب کلی توسعه ساختار اجتماعی، اقتصادی اکو به شمار می‌روند، اولویت‌های همکاری این سازمان را نیز در زمینه‌های تجارت، انرژی، صنعت، کشاورزی، حمل و نقل و ارتباطات مشخص می‌کنند. از دیگر اهداف اصلی اکو اتصال کلیه پایتخت‌های کشورهای عضو اکو به همدیگر از طریق جاده‌های مواصلاتی، راه آهن و هوایی می‌باشد. عهدنامه ازبیر در سال ۱۹۷۷ که در حقیقت اساسنامه سازمان محسوب می‌شود در

موارد مختلف اهداف کشورهای ایران، ترکیه و پاکستان را در مورد تشکیل سازمان مذکور بیان نموده است. به موجب ماده ۲، دولتهای عضو، سازمان همکاری اقتصادی (اکو) را به عنوان سازمانی به منظور تأمین همکاری اقتصادی، فنی و فرهنگی میان خود تأسیس کرده و برای نیل به این مقصود درباره اصول ذیل توافق نمودند:

- گسترش بازرگانی بین دول عضو از طریق تأمین دسترسی آزادانه‌تر به بازارهای یکدیگر.
- ترغیب به ایجاد شرایط مساعد در هر یک از دول عضو برای رشد مداوم اقتصادی به منظور ارتقاء مستمر سطح زندگی مردم.
- تحکیم همبستگی‌های فرهنگی و علائق معنوی و برادرانه‌ای که مردم دول عضو را از مجاری اجتماعی و فرهنگی به یکدیگر پیوند می‌دهند.
- کمک به رشد تجارت جهانی از طریق اتخاذ روشی مشترک در مجامع بین‌المللی و کوشش به منظور محو سیاست‌های غیرمنصفانه بازرگانی که برای کشورهای روبه رشد شرایط تجاری نامساعد به بار آورده است.

به موجب پروتکل اصلاحی عهدنامه ازبیر در سال ۱۹۹۰، ایجاد منطقه آزاد تجاری که در عهدنامه ازبیر پیش‌بینی شده بود حذف و بجای آن مقرر گردید که کشورهای عضو بر اساس تعهدات مندرج در قراردادهایشان امکان تأمین حداکثر کاهش ممکن موانع تجاری در منطقه اکو را در زمان مناسب و با عنایت به تجارب کسب شده در چارچوب سیستم تعرفه ترجیحی اکو بدون صدمه زدن به دیگر تعهدات بین‌المللی کشورهای عضو مورد بررسی قرار دهند.

ارکان سازمان همکاری اقتصادی (اکو) بر اساس عهدنامه ازبیر عبارتست از:

۱. شورای وزیران
۲. شورای قائم مقامان
۳. شورای برنامه‌ریزی منطقه‌ای
۴. کمیته‌های فنی
۵. دبیرخانه
۶. سازمان تخصصی

۱. شورای وزیران

این شورا به عنوان عالیترین رکن تعیین کننده خط مشی سازمان محسوب می‌شود و با شرکت وزرای امور خارجه کشورهای عضو و یا دیگر نمایندگان که مقام وزارت داشته باشند تشکیل می‌شود. شورا دارای اجلاس سالیانه بوده و حداقل یک بار در طی سال تشکیل جلسه می‌دهد. در این

۶. کمیته انرژی
۷. کمیته زیربنایی در امور عمومی (کمیته بهداشت و محیط زیست)
۸. کمیته مبارزه با مواد مخدر

۵. دبیرخانه

به منظور برقراری ارتباط بین ارگانهای مختلف کشورهای عضو، تصمیم گرفته شد که سازمان همکاری اقتصادی (اگو) دارای یک دفتر دائمی به نام دبیرخانه باشد که مقر آن در تهران است. دبیرخانه اگو از یک دبیرکل و تعدادی کارمند اداری تشکیل گردیده و دارای وظایف متعددی است.

- وظایف دبیرکل
- تهیه اسناد و مدارک لازم، تنظیم صورتحساب، نظرات و تصمیمات سازمان،
- حفظ ارتباط با دولت‌های عضو و سایر ارگانها،
- تهیه گزارش سالانه،
- بررسی فعالیتهای سازمان همکاری اقتصادی (اگو) و ارزیابی موفقیت‌های آن،
- تهیه گزارش جامع درباره وضعیت اقتصادی کشورهای عضو و تسلیم آن به شورای وزیران.
- دبیرخانه تحت نظر دبیرکل سازمان فعالیت دارد. دبیرکل سازمان فردی است که به تناوب از هر یک از کشورهای عضو بر اساس ترتیب حروف انگلیسی سه کشور عضو مؤسس برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شود. شایان ذکر است که اعتبار این قاعده تا سال ۲۰۰۰ میلادی بود و پس از آن دبیرکل برای مدت دو سال به ترتیب حروف انگلیسی اعضاء انتخاب می‌شود. دبیرخانه سازمان دارای تشکیلات منسجمی می‌باشد که این تشکیلات عبارتند از: دبیرکل سازمان، معاونین دبیرکل، مدیران دبیرخانه (از هر کشور ۲ نفر به عنوان مدیران انتخاب می‌شوند) و تعدادی کارمند اداری و دفتری.

جلسات، آیین نامه‌های داخلی تدوین و همچنین تصمیمات سازمان توسط آن اتخاذ می‌شود.

۲. شورای قائم مقامان
شورای قائم مقامان متشکل از مدیر کل وزارت امور خارجه ج. ا. ایران و سفرای کشورهای عضو در ایران بوده و به عنوان رکن دایمی از طرف وزیران رویه و خط مشی سازمان را تعیین و موضوعاتی را که مستلزم اتخاذ تصمیم توسط دول عضو می‌باشد، تنظیم می‌کند و در امور مربوط به اجرای تصمیمات شورای وزیران اقدامات مقتضی بعمل می‌آورد. این شورا دارای اجلاس مرتب بوده و هر زمان که نیاز باشد تشکیل جلسه می‌دهد. ریاست این شورا هر شش ماه به صورت دوره‌ای و به ترتیب حروف انگلیسی نام کشورهای عضو با یکی از این کشورها است که دارای نمایندگی ثابت در ایران می‌باشد.

۳. شورای برنامه‌ریزی منطقه‌ای
شورای برنامه‌ریزی مرکب از رؤسای سازمانهای برنامه دول عضو یا نمایندگان که دارای همان اختیارات باشند، بوده و حداقل سالی یکبار تشکیل جلسه می‌دهد. این شورا به طور کلی مطالعه درباره طرحهای عمرانی و بررسی استعدادها و امکانات تولیدی کشورهای عضو را بر عهده دارد و پیرامون طرحهای مشترک و قراردادهای طویل المدت و ایجاد هماهنگی بین طرحهای همکاری دولتهای عضو و اقداماتی که لازم است نسبت به انجام آنها تسریع به عمل آید اظهارنظر و توصیه های لازم را می‌نماید. توصیه‌های شورا به همراه گزارش نتایج ارزیابی به شورای وزیران جهت اتخاذ تصمیم ارائه می‌شود.

۴. کمیته‌های فنی
این کمیته‌ها که از نمایندگان کشورهای عضو تشکیل می‌شود، وظیفه دارند که موجبات ارتباط و تماس لازم در مورد طرحهای خاص و مشترک سازمان را بین کشورهای عضو فراهم آورند. باید گفت در ابتدای تشکیل این سازمان در سال ۱۳۴۲ تحت عنوان ۱۷ RCD، کمیته بوجود آمد، اما پس از زمانی کوتاه مسئولین به این نتیجه رسیدند که وجود کمیته‌های متعدد کیفیت‌ها را پایین می‌آورد و لذا با ادغام چند فعالیت در یکدیگر تعداد آنها را کاهش داده و امروزه سازمان همکاری اقتصادی دارای ۸ کمیته به شرح ذیل می‌باشد.

۱. کمیته اقتصادی، بازرگانی
۲. کمیته صنعتی و فنی
۳. کمیته حمل و نقل و ارتباطات
۴. کمیته کشاورزی
۵. کمیته علمی، آموزشی و فرهنگی

مطالعاتی و فرهنگی بین کشورهای عضو، تاسیس دانشگاه و غیره مؤسسه آموزشی اکو یک رییس دارد که به ترتیب الفبا به مدت سه سال از بین کشورهای عضو برگزیده می شود. همچنین این مؤسسه دارای هیات امنا، شورای آموزشی و کارگروه اجرایی است که دفتر مرکزی آن در شهر آنکارا قرار دارد ولی این مؤسسه، دفتری به عنوان شعبه اصلی در هر یک از کشورهای عضو خواهد داشت.

مؤسسه آموزشی اکو (ECOEI) یک سازمان بین دولتی و یک آژانس تخصصی سازمان همکاری اقتصادی است. این سازمان در ۹ مه ۱۹۹۸ در آلماتی قزاقستان تاسیس شد تا به منظور ارتقاء و تشویق همکاری آموزشی بین کشورهای عضو و تقویت فعالیت های آموزشی و آموزشی باشد. مؤسسه آموزشی اکو به طور منظم جلسات، سمپوزیوم ها، آموزش ها و سمینارهایی را در مورد تمام سطوح آموزشی سازماندهی می کند، توصیه های سیاستی را تدوین می کند و تحقیقات دانشگاهی را منتشر می کند تا از کشورهای عضو برای دستیابی به اهداف توسعه ای خود از طریق آموزش حمایت کند. اعضای فعلی مؤسسه آموزشی اکو شامل جمهوری اسلامی افغانستان، جمهوری آذربایجان، جمهوری اسلامی ایران، جمهوری قرقیزستان، جمهوری اسلامی پاکستان، جمهوری تاجیکستان و جمهوری ترکیه است. دفتر مرکزی مؤسسه آموزشی ECO در آنکارا، ترکیه واقع شده است.

اساسنامه مؤسسه آموزشی اکو، چارچوب فعالیت های آن را به شرح زیر تعیین کرده است:

۱. ترویج فعالیت های برنامه توسعه مؤسسات آموزشی در تمام سطوح آموزشی، کمک به بازتاب ارزشهای منطقه ای در این برنامه ها در پرتو اصول آموزشی جدید و حمایت از تمامی پروژه های تحقیقاتی در این زمینه.

۲. انجام تحقیقات در مورد تجربیات آموزشی و تربیتی کشورهای منطقه با هدف پر رنگ تر ساختن و تقویت ارزشهایی که مردم منطقه را در کنار هم نگه می دارد.

۳. گسترش آموزش زبان های منطقه به منظور ترویج درک بهتر میان مردم منطقه.

۶. سازمانهای تخصصی بر اساس ماده ۲۰ عهدنامه ازبیر، سازمانها و مؤسسات تخصصی در برخی زمینه های خاص همکاری بوجود آمده و در همان زمینه فعالیت خود را آغاز کردند. برای اجرای این مفاد در حال حاضر سازمان اکو دارای چند مؤسسه تخصصی می باشد. این مؤسسات عبارتند از:

۱. مؤسسه فرهنگی اکو:

یک مرکز فرهنگی منطقه ای است و مقر آن در تهران می باشد و در چهارچوب اکو، اهداف و برنامه های مشترک فرهنگی را طرح ریزی و اجرا می نماید. هدف اصلی مؤسسه فرهنگی اکو ارتقا همکاری و مشارکت نزدیک بین مردم منطقه و همکاری بین رسانه های گروهی، اندیشمندان، روشنفکران، هنرمندان و کلیه اقشار که به نوعی در زمینه میراث مشترک منطقه صاحب نظر و یا فعال هستند، می باشد. تقویت مبادلات فرهنگی، برپایی نمایشگاه های هنری، برگزاری مسابقات ورزشی، برپایی سمینارها و کنگره های ادبی، انتشار آثار برتر منطقه، تقویت همکاری در زمینه باستان شناسی و معماری، گسترش زبان های رایج منطقه و از جمله اهداف و برنامه های مورد نظر مؤسسه فرهنگی اکو می باشد.

۲. بنیاد علمی اکو:

مرکز بنیاد علمی اکو در اسلام آباد پایتخت پاکستان است و وظایف و اهداف کلی بنیاد مذکور عبارتند از: تربیت نیروی متخصص و ماهر، ارتقا سطح علمی مؤسسات تحقیقاتی، ارزیابی مسایل مربوط به تکنولوژی و چگونگی انتقال تکنولوژی مدرن، مبادله اطلاعات علمی و غیره.

مؤسسه آموزشی اکو

مرکز مؤسسه آموزشی اکو در آنکارا پایتخت ترکیه قرار دارد و وظایف و اهداف کلی آن عبارتند از: تشکیل کرسی های مشترک و متقابل در دانشگاه ها، مبادله دانشجو و اهدای بورسهای

۴. گسترش به کارگیری گستره و تبادل فناوریهای آموزش جدید میان کشورهای عضو، ترغیب انجام تحقیقات و دیگر کارهایی که موجب سهولت در پذیرش چنین فناوری هائی از سوی مؤسسات آموزشی کشورهای عضو می شود.

۵. ارتقای همکاری های میان مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح آموزشی.

۶. ترویج و هماهنگی برنامه های تبادل آموزشی و تربیتی مانند ملاقات دانشمندان، دانشگاهیان، معلمان و دانشجویان.

۷. سازماندهی برنامه های مشترک آموزش ضمن خدمت برای معلمان منطقه اکو.

۸. ترتیب دادن جلساتی در زمینه مسایل آموزشی و مشکلات آن.

۹. پیگیری پیشرفت های اخیر در امر آموزش و راهنمایی کشورهای عضو برای به کارگیری این پیشرفت ها بویژه فنون جدید.

۱۰. ارتقای سطح همکاری در زمینه آموزش تاریخ ، ادبیات و جغرافیای کشورهای عضو برای برقراری مناسبات نزدیک تر بین مردم منطقه.

۱۱. برانگیختن منافع و آگاهی عمومی میان مردم منطقه برای حل موثر مشکلات آموزشی موجود در منطقه.

۱۲. انتشار اخبار مربوط به برنامه های آموزشی و تربیتی که برای مردم منطقه طراحی و معرفی شده است و نیز وقایعی مانند اجلاس ها هم اندیشی ها، همایش ها و غیره در زمینه آموزش و تربیت.

۱۳. فراهم کردن زمینه ای برای آگاهی دانشجویان، معلمان، دانشگاهیان و دیگر افراد ذیربط منطقه از جدیدترین دانش، آموزش و تربیت در زمینه علوم اجتماعی و علوم طبیعی از طریق به کار گیری نظام آموزشی گسترده، معرفی جدیدترین برنامه های آموزشی و سازماندهی هم اندیشی ها، اجلاس ها و غیره، با هدف نهایی ترویج مناسبات نزدیکتر میان مردم منطقه در این زمینه ها.

۱۴. راتبه گیر کردن دانشگاهیان، دانشجویان، معلمان و دیگر کارهای فعال در امور آموزشی و

تربیتی از طریق ایجاد بانک راتبه ای که کمک های مالی کشورهای عضو و مؤسسات بین المللی منابع عمده صندوقی است که برای این منظور به وجود خواهد آمد.

۱۵. اعطاء جوایز و هدایائی به دانشمندان برجسته در امر آموزش و تربیت در منطقه اکو.

مؤسسات منطقه ای:

مؤسسات منطقه ای اکو با مبنا قراردادن حمل و نقل و ارتباطات به عنوان عناصر زیر بنایی در توسعه اقتصادی تشکیل شده اند و عبارتند از :

- اتاق بازرگانی و صنایع اکو
- شرکت مشترک کشتیرانی (اکو)
- شرکت هواپیمایی اکو
- مؤسسه آموزش عالی بیمه اکو
- مرکز بیمه اکو
- شرکت بیمه اتکایی اکو
- مؤسسه فرهنگی اکو
- بانک تجارت و سرمایه گذاری اکو
- بنیاد جوانان اکو.

هر ساله این مؤسسات گزارشاتی در خصوص فعالیت خود به دبیرخانه اکو ارائه می دهند. چنانچه نیاز به اتخاذ تصمیماتی داشته باشند که دارای تأثیر بر خط مشی سازمان باشد قبلاً از دبیرکل کسب مجوز می نمایند و سرانجام جهت اجرای تصمیمات خود از طریق دبیرخانه از کمک کشورهای عضو برخوردار می شوند. این مؤسسات ارکانی فرعی وابسته به سازمان محسوب می شوند که توسط شورای وزیران بوجود آمده اند و هر زمان لازم باشد تعدادشان بنا به ضرورت توسط همان شورا افزایش و یا کاهش خواهد یافت. همچنین طی سالهای اخیر دو همکاری مشترک منطقه ای دیگر نیز بین سازمان های ذیربط کشورهای عضو اکو بوجود آمده است. این دو مؤسسه خارج از تشکیلات اکو و بصورت مستقل عمل می کنند و عبارتند از:

- الف: اکو سای (ECOSAI) : مؤسسات عالی حسابرسی کشورهای عضو اکو
- ب: اکونا (ECONA) : اکونا یا خبرگزاری اکو، متشکل از خبرگزاری های کشورهای عضو اکو
- روابط اکو با سازمان های منطقه ای و بین المللی: یکی از اهداف اکو ایجاد و گسترش روابط با دیگر سازمان های بین المللی و منطقه ای می باشد. تعدادی از این سازمان ها وابسته به سازمان ملل متحد می باشند و تعدادی به صورت منطقه ای فعالیت می کنند. این سازمان ها عبارتند از :

اما در مورد اعضاء جديد همچنانكه عنوان گرديد شوراي وزيران پس از دريافت تقاضاي داوطلب عضويت از طريق دبيرانه، در مورد پذيرش عضويت آن به اتفاق آرا اتخاذ تصميم مي نمايد. در تقاضانامه دولت متقاضی تعهد آن دولت در مورد رعايت اساسنامه سازمان و کليه تعهدات ناشی از آن می آید. پس از اینکه تقاضای عضويت مورد پذيرش شوراي وزيران قرار گرفت دولت پذيرفته شده سند الحاقی عهدنامه را امضا می نماید و پس از آن اين سند را از طريق کانالهای داخلی کشور خود یعنی بر طبق رویه ها و مقررات قانون اساسی خود به تصویب می رسانند. سند تصویب شده ظرف مدت ۱۸ ماه از تاریخ مندرج در سند و الحاق نزد دولت جمهوری اسلامی ایران تودیع خواهد شد که این دولت رونوشت مصدق آن را جهت دولتهای دیگر عضو و نیز دبیرخانه سازمان ارسال می نماید. قابل ذکر است که تا انجام مراسم تصویب، هر یک از دول عضو جدید می توانند با موافقت شوراي وزيران به عنوان یک عضو کامل در فعالیتهای کلیه ارکان اکو شرکت نموده و سهمیه تعیین شده خود را برای کمک به بودجه اکو پرداخت نمایند. گفتنی است که پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی برخی از کشورهای عضو این اتحادیه تقاضای عضويت در سازمان اکو را نمودند که این تقاضا مورد موافقت اعضاء مؤسس در بهمن ماه ۱۳۷۰ در کنفرانس اکو در تهران قرار گرفت و با عضويت آنها تعداد اعضاء اکو به ده کشور رسید.

کشورهای عضو اکو:

در حال حاضر سازمان همکاری منطقه ای (اکو) دارای ده (۱۰) عضو می باشد که عبارتند از: ایران، آذربایجان، ترکمنستان، پاکستان، قرقیزستان، قزاقستان، تاجیکستان، ازبکستان، ترکیه، افغانستان.

اقدامات مهم اکو در چند سال اخیر عبارتند از: امضای پروتکل تعرفه های ترجیحی در سال ۱۳۷۵، شکل گیری موسساتی چون بانک تجارت و توسعه، تاسیس شرکت بیمه اکو، امضای موافقتنامه تجارت ترانزیت منطقه ای، احیای موسسه فرهنگی اکو در تهران به منظور حفظ پیوندهای دیرینه و گسترش روابط موجود از طریق اجرای برنامه ها و فعالیتهای مشترک فرهنگی در ابعاد گوناگون، تاسیس بنیاد علمی اکو به منظور تربیت کادر متخصص علمی در اسلام آباد و تاسیس موسسه آموزشی اکو در آنکارا.

منابع: پایگاه تخصصی سیاست بین الملل
(International politics)

۱. برنامه عمران ملل متحد (UNDP)
۲. کمیسیون اقتصادی - اجتماعی ملل متحد در آسیا و اقیانوسیه - اسکاپ (ESCAP)
۳. سازمان حمایت از کودکان ملل متحد - یونیسف (UNICEF)
۴. صندوق جمعیت ملل متحد (UNFPA)
۵. سازمان توسعه صنعتی ملل متحد - یونیدو (UNIDO)
۶. سازمان علوم و فرهنگ ملل متحد - یونیسف (UNISF)
۷. برنامه بین المللی کنترل مواد مخدر (UNDCP)
۸. سازمان خوار و بار و کشاورزی ملل متحد - فائو (FAO)
۹. سازمان کنترل توسعه و تجارت ملل متحد - آنکتاد (UNCTAD)
۱۰. سازمان کنفرانس اسلامی (OIC)
۱۱. بانک توسعه اسلامی
۱۲. اتحاد اروپا (EU)
۱۳. سازمان تجارت جهانی (WTO)
۱۴. اتحادیه کشورهای جنوب شرق آسیا - آسه آن (ASEAN)

عضویت در سازمان اکو

بر اساس ماده ۲۶ عهدنامه از میر، هر یک از دول منطقه می توانند عضويت سازمان را تقاضا کنند. دولت متقاضی، عضويت تقاضای خود را از طریق دبیرخانه به شوراي وزيران ارسال می دارد. شوراي وزيران در مورد پذيرش عضو تازه مشورت نموده و اتخاذ تصمیم می نماید. اکثریت لازم در این زمینه اتفاق آراء اعضاء می باشد. به طور کلی باید گفت که هر نوع تصمیم گیری در سازمان اکو بر طبق ماده ۲۲ می بایست با اتفاق آرا صورت گیرد. با توجه به اینکه عهدنامه از میر در زمانی به تصویب رسید که فقط ۳ دولت ایران، پاکستان و ترکیه عضو آن بودند، لذا قید اتفاق آرا جهت اتخاذ تصمیمات طبیعی به نظر می رسد ولی با توجه به افزایش تعداد اعضاء شاید لازم باشد که در این زمینه تجدید نظری صورت گیرد، چرا که بدست آوردن اتفاق آرا هنگامی که اعضا به مراتب بیش از ۳ عضو باشند کار ساده ای نیست و همیشه امکان پذیر نمی باشد. در این صورت برای اینکه فعالیت سازمان فلج نگردد و سازمان بتواند با قدرت به اتخاذ تصمیم بپردازد نیاز به این است که ماده ۲۲ اصلاح شود و قید اتفاق آرا حذف و قید اکثریت آرا به صورت اکثریت نسبی با هر تناسبی، بمانند سازمانهای دیگر بین المللی گنجانده شود چرا که در قید اتفاق آرا کافی است که یک دولت با تصمیم مخالفت نماید تا سازمان نتواند در آن زمینه تصمیم بگیرد.

ارتباط با مدیریت همکاری‌ها و ارتباطات علمی و بین‌المللی دانشگاه

International.fteu@gmail.com
international@cfu.ac.ir
<https://cfu.ac.ir/en>
<https://cfu.ac.ir/ISCU>

تلفن : ۰۲۱-۸۷۷۵۱۲۳۷ ۰۲۱-۸۷۷۵۱۱۵۸